

Møte onsdag den 10. november kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 11):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 4)
2. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Svein Flåtten. – Andre foreslag foreligger ikke, og Svein Flåtten anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

Representanten Steinar Bastesen vil framsette to private forslag.

Steinar Bastesen (Kp) [10:01:15]: Jeg vil framsette to private forslag.

Det ene forslaget går på å innføre en straffebestemmelse mot seksuell omgang med dyr.

Det andre forslaget jeg vil fremme, er om å få en bredt sammensatt kommisjon for evaluering av politiske, juridiske, økonomiske og økologiske forhold i fiskerierne og hvordan globaliseringen og privatiseringen av ressursene påvirker fiskerierne og kystsamfunnene.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Molvik vil framsette et privat forslag.

Sigbjørn Molvik (SV) [10:02:18]: På vegne av representanten Olav Gunnar Ballo og meg sjøl vil jeg fremme forslag om utarbeidelse av kriterier for en minst norm for legedekningen ved norske sykehjem.

Presidenten: Representanten Per Sandberg vil framsette et privat forslag.

Per Sandberg (FrP) [10:02:47]: På vegne av representanten Gjermund Hagesæter og meg selv vil jeg fremme forslag om kompensasjon/tilleggsbevilgning for skattekvikten i norske kommuner i 2004.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Præsidiat i Danmarks Folketing, ledet av Folketingets formann, Christian Mejdahl, er på offisielt besøk hos oss og er til stede på gjestegalleriet. Det er en glede å ønske dere velkommen i Stortinget. Vi setter pris på denne anledningen til ytterligere å styrke de mange gode bånd mellom Folketinget og Stortinget.

Representantene applauderte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Dagfinn Høybråten
- statsråd Valgerd Svarstad Haugland
- statsråd Svein Ludvigsen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:04:23]: Jeg vil få lov til å stille et spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

Fremskrittspartiet har i en årrekke kjempet for at gifte og samboende pensjonister skulle få hver sin fulle og rettmessige grunnpensjon. Da er det jo hyggelig å kunne lese, bl.a. i en artikkelserie fra Kristelig Folkepartis stortingsrepresentanter:

«Gifte og samboende pensjonister bør likestilles med andre pensjonister.»

Spørsmålet mitt til arbeids- og sosialministeren er følgende: Kan vi nå forvente at Kristelig Folkeparti er villig til å fortsette kampen sammen med Fremskrittspartiet, slik at disse pensjonistene får sin fulle og rettmessige grunnpensjon og ikke avkorting som følge av samlivsform?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:05:12]: Det er riktig som representanten Nesvik sier, at Kristelig Folkeparti gjennom mange år har stått for det syn at en måtte skape en større grad av rettferdighet i pensjonen for gifte og samboende pensjonister. Det er en av grunnene til at vi inngikk en avtale med Fremskrittspartiet om en forbedring av pensjonen for denne gruppen. Den avtalen har vi oppfylt gjennom det budsjettforslaget som Regjeringen har lagt fram for Stortinget i høst.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:05:53]: Det er helt riktig at man har oppfylt den biten av avtalen. Det som er spørsmålet mitt, er om begrepet «likestilles» er slik å forstå at Kristelig Folkeparti nå vil arbeide sammen med Fremskrittspartiet for nettopp den likestillingen. Vi har fått til en utjamning og en forbedring av ordningen, men vi er ikke i mål. Vi ønsker å få en 100 pst.-ordning som gjør at man faktisk får sin fulle og rettmessige opparbeidede grunnpensjon. Det som er spørsmålet mitt, er om Kristelig Folkeparti nå vil være med på en ytterligere opptrapping på et senere tidspunkt, slik at vi får dette på plass. Det er jo slik det må forstås når man skriver at

«gifte og samboende pensjonister bør likestilles». Jeg håper at arbeids- og sosialministeren kan være enig i den betraktningen.

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:06:38]: Det er ikke vanskelig å være enig i det prinsipielle utgangspunktet. Men vi står nå foran en omfattende reform av hele folketrygden, hvor noe av det aller viktigste er å sikre at folketrygden blir bærekraftig også for framtidige generasjoner. Samtidig skal vi sikre et rettferdig pensjonssystem, et enklere pensjonssystem og et pensjonssystem som i større grad enn i dag stimulerer til arbeid.

Foreløpig har jeg til gode å se at Fremskrittspartiet vil være med på en helhetlig reform av folketrygden. Men i den grad partiet vil det, er det klart at dette er et spørsmål som det er naturlig å drøfte når Stortinget behandler Regjeringens forslag til pensjonsreform og den stortingsmeldingen vi vil fremme om det.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først John I. Alvheim.

John I. Alvheim (FrP) [10:07:36]: Også i politikken mener jeg at man skal holde på det prinsippet at æres skal den som æres bør. Det har vært en rekke artikler nå fra Kristelig Folkepartis representanter hvor de sier at de har kjempet igjennom en sak om at gifte pensjonister bør likestilles med andre pensjonister. Den kampen Kristelig Folkeparti har ført, gjaldt først og fremst å sørge for at samboerpar ikke fikk større pensjon enn ektepar. Men det var Fremskrittspartiet som kjempet frem sakens realiteter, og som fikk et forlik med regjeringspartiene.

Representanten Åse Gunhild Woie Duesund skriver i en artikkel i Varden:

«Vi ser nå en klar forbedring av den økonomiske situasjonen for mange pensjonister. Det viktigste er likevel at alle nå er på god vei til å få mulighet til selvstendig opptjening av grunnbeløpet. Det er rettferdig.»

Er sosialministeren enig med sin representant i det som her skrives, og kan vi forvente en progresjon i så måte?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:08:55]: Jeg er enig med representanten Alvheim i at vi bør væreause med hverandre i politikken og gi honnør til dem som tar et initiativ og får et initiativ igjennom. Historisk sett er det et faktum at Kristelig Folkeparti, i likhet med Fremskrittspartiet, har vært opptatt av en større grad av rettferdighet når det gjelder pensjon for denne gruppen. Vi kan vel gjensidig være såpassause med hverandre at vi kan si at det vedtaket som Stortinget har fattet, og som innebærer at denne opptrappingen har skjedd, og fortsetter å skje i 2005 hvis Regjeringens budsjettforslag blir vedtatt, ikke hadde vært mulig uten så vel Fremskrittspartiet som Kristelig Folkeparti og de øvrige regjeringspartiene.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgingsspørsmål.

Øystein Djupedal (SV) [10:09:46]: La meg først få si at det er litt overraskende at Fremskrittspartiet tar opp dette spørsmålet – Fremskrittspartiet, som i Pensjonskommisjonen ønsker alle landets pensjonister som minstepensjonister, og resten skal de ta med seg på børs og se om de er i stand til å få en tilleggspensjon. Det betyr at de ønsker å likestille gifte og samboende, men alle sammen skal bli minstepensjonister.

La meg da stille statsråden et spørsmål. I Pensjonskommisjonen er det et forslag fra flertallet som vil gjøre at sju av ti kvinner får dårligere pensjon enn med dagens system. Dagens system har åpenbare svakheter, men skal erstattes av et system der sju av ti kvinner får dårligere pensjon enn med dagens urettferdige system. Min utfordring til Høybråten er følgende: Han har i mange ulike sammenhenger sagt at dette må behandles før sommeren, dette er det viktig at vi får konsensus for, dette er det viktig at vi får fortgang i, fordi pensjonssystemet ikke er bærekraftig, ifølge Høybråten. Men utgangspunktet mitt er: Mener han virkelig at sju av ti kvinner ikke skal få bedre pensjon enn de har i dag, men tvert imot dårligere pensjon?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:10:48]: Vi står overfor et betydelig reformbehov når det gjelder folketrygden. Det er fullt mulig for dette storting å skyve det over på neste storting, og for neste storting å skyve det over til det stortinget som kommer deretter. Men noen må ta ansvar for de framtidige generasjoners pensjoner, fordi vi er i en helt annen situasjon i dag enn vi var i da folketrygden ble innført. Vi hadde langt flere yrkesaktive bak hver pensjonist enn det vi har nå. Vi jobbet lenger og var i pensjon kortere enn det vi er nå. Derfor er det et betydelig reformbehov. Det er selvfølgelig fullt mulig å hakke løs på enkeltelementer i Pensjonskommisjonens innstilling og dermed undergrave det som Jens Stoltenberg sa ved inngangen til denne perioden, nemlig at det å få gjennomført et bredt forlik når det gjelder pensjonsreformen, var den viktigste saken dette stortinget burde behandle. Det står denne regjeringen fast på, og vi kommer til å fremme en sak for Stortinget. Så må det være opp til Stortinget og partiene her å ta ansvar for framtidens pensjonister.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jens Stoltenberg (A) [10:12:03]: Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

I forbindelse med landsstyremøtet i Kristelig Folkeparti sa Dagfinn Høybråten at partiet nå vil trappe opp verdidebatten. Det synes vi i Arbeiderpartiet er bra. Det er bra at vi får en verdidebatt. Derimot er vi uenig med Kristelig Folkeparti i flere av de verdistandpunktene partiet har tatt. Høybråten viste selv til abortsaken og gjen tok Kristelig Folkepartis motstand mot selvbestemt abort, og han varslet at man skal trappe opp arbeidet med dette spørsmålet.

Mitt spørsmål til Høybråten er da: Hva mener han med det? Mener han at Kristelig Folkeparti på nytt skal

ta opp kampen for å endre dagens abortlov til å frata kvinner rett til selv å avgjøre om de vil fullføre svangerskapet eller ikke innen den tolvte svangerskapsuken, eller betyr det andre tiltak for å svekke retten til selvbestemt abort? Det er ikke nytt at Kristelig Folkeparti er mot selvbestemt abort, men det er i tilfelle nytt at Kristelig Folkeparti vil trappe opp kampen og endre lovverket slik at den rettigheten svekkes.

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:13:05]: Jeg ser med glede fram til en verdidebatt med Arbeiderpartiet og Jens Stoltenberg. Hvis vi kan gjøre den valgkampen som kommer, til en fokusering på andre verdier enn de rent materielle, vil det i Kristelig Folkepartis øyne være en god utvikling.

Vi kommer til å fokusere på familieverdier som har med familienes valgfrihet å gjøre. Vi kommer til å fokusere på respekten for menneskeverd, ansvarlig forvaltning av naturressursene og miljøet. Dette er viktige verdispørsmål for Kristelig Folkeparti. Og når vi snakker om verdispørsmål, er det en slik bredde av spørsmål vi ønsker å ta opp.

Vi har innsett at i dette storting og i alle storting etter at abortloven ble vedtatt, har det vært et flertall for den loven. Derfor har vi arbeidet for å redusere antallet aborter på andre måter, bl.a. gjennom en offensiv handlingsplan for abortforebyggende tiltak. Det kommer vi til å følge opp, i tråd med det vi har gjort i denne perioden.

Jens Stoltenberg (A) [10:14:14]: Jeg oppfatter det da slik at vi gleder oss begge to til den debatten, og det er jo hyggelig at vi sammen kan glede oss. Det andre jeg oppfatter, er at man nå er i ferd med å si at man respekterer den abortloven som er vedtatt. Det er jeg veldig glad for. Men det jeg da frykter, er at man vil gjøre andre ting, f.eks. på nytt ta opp spørsmålet om adgang til ultralyd, prøve å finne andre regler eller andre måter å svekke den reelle selvbestemmelsen på. Innebærer det Dagfinn Høybråten nå sier, at man ikke vil foreta seg noe som helst i forhold til forskrifter og regler, f.eks. med hensyn til bruk av ultralyd, som kan svekke kvinners rett til selv å avgjøre om de vil fullføre svangerskapet, slik regelverket er i dag?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:15:03]: Vi kommer til å arbeide med disse spørsmål som har med liv og død å gjøre i det dypeste alvor, ut fra de utfordringer vi står overfor. Det gjelder spørsmålet om vern om livet ved livets slutt. Vi kommer til å stå klart imot alle forsøk på å fremme aktiv dødshjelp. Vi kommer også til å arbeide for et bedre vern i livets begynnelse, for det synes vi er viktig. Men det store spørsmålet er ikke nå om Kristelig Folkeparti vil komme med nye framstøt i forhold til f.eks. bioteknologiloven, som vi har fått vedtatt i dette stortinget. Det store spørsmålet er hva alliansen Arbeiderpartiet og SV vil gjøre med bioteknologiloven. For SV har stemt for den bioteknologiloven som nå gjelder, men Arbeiderpartiet har stemt imot den. Det er et interes-

sant spørsmål, som vi vil måtte få avklart i den verdidebatten som vi ser fram til å få bl.a. med Arbeiderpartiet.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Marit Nybakk.

Marit Nybakk (A) [10:16:00]: Som representanten Stoltenberg sa, er Arbeiderpartiet opptatt av verdier, og vårt parti er også tuftet på verdier. Men spørsmålet er jo hvilke premisser som ligger til grunn for verdiene, og de er nok annerledes for Kristelig Folkeparti enn for Arbeiderpartiet.

Det som har forskrekket og overrasket meg, er at Kristelig Folkepartis leder bruker de mest reaksjonære kreftene i USA i forbindelse med presidentvalget, der sterkt høyreorienterte kristenfundamentalistiske grupper som er mot abort, mot bioteknologisk forskning, mot homofili og mot FNs familieplanleggingsprogram, har gått sterkt fram. Det som Kristelig Folkepartis leder bidrar til når han bruker uttrykket «fri abort» og vil bekjempe fri abort, er å bidra til usikkerhet blant kvinner, utrygghet hos alle dem som oppfatter at abortloven ligger fast. For meg var dette et gufs fra fortiden, fra min ungdoms kamp for rett til selvbestemt abort og selvbestemt moderskap. Jeg vil spørre statsråden: Er det også slik at han på nytt vil ta opp forslaget om rett til liv fra unnfangelse til død?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:17:26]: Når man skal angripe en politisk motstander eller medspiller, bør man i hvert fall holde seg til fakta. Jeg har på ingen måte tatt president Bush eller hans synspunkter til inntekt i den norske debatten. Tvert imot har jeg gjort det klart at en norsk debatt er en norsk debatt, og en amerikansk presidentvalgkamp er noe helt annet.

Når det gjelder verdispørsmål, er det riktig at i enkelte spørsmål som har med familiens stilling å gjøre, som har med synet på stamcelleforskning å gjøre, osv., har Kristelig Folkeparti oppfatninger sammenfallende med det som Bush-administrasjonen har stått for. Men i en rekke andre spørsmål som også er verdispørsmål, som har med menneskerettigheter å gjøre, som har med dødsstraff å gjøre, som har med synet på Irak-krigen å gjøre, som har med synet på miljøvern og hele klimapolitikken å gjøre, har Kristelig Folkeparti andre verdistandpunkter enn Bush. Det er stor avstand. Derfor er det ikke mulig å klistre Kristelig Folkeparti eller Kristelig Folkepartis leder til George Bush, slik Marit Nybakk nå forsøker å gjøre.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV) [10:18:43]: Statsråd Høybråten sier at Kristelig Folkeparti ikke kommer til å fremme sitt forslag om å oppheve retten til selvbestemt abort, fordi det ikke er innenfor rekkevidde av flertallet i Stortinget. Men president Bush er innenfor rekkevidde av flertall i USA, ikke minst i forhold til de retningslinjene som USA har gitt for internasjonal støtte og interna-

sjonalt arbeid, som umiddelbart etter at Bush-administrasjonen overtok, betydde at mange viktige prosjekter som gjaldt kvinners rett til å styre egen fødsel og eget svangerskap, falt bort. Det er en endring som antakelig har tatt livet av ganske mange kvinner verden rundt. Støtter statsråd Høybråten Bush' internasjonale arbeid for å nekte kvinner rett til prevensjon og til abort?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:19:35]: Jeg må få si at det at man i sitt partiprogram har noen punkter som det ikke er flertall for i Stortinget, og som man dermed jobber for på litt andre måter enn ved å fremme dem som rene demonstrasjonsforslag i salen, er vel ikke SV helt ukjent med. Det gjelder også ditt parti, om jeg må få si representanten Halvorsen det.

Når det gjelder spørsmålet om den amerikanske administrasjons politikk på ulike områder, tror jeg vi skal holde debatten her i Norge på det hjemlige plan, på hva Kristelig Folkeparti og hva SV står for. Vi kan ikke støtte en restriktiv holdning i forhold til prevensjon, fordi vi ser at bruk av kondom er et av de aller viktigste strategiske tiltak for å bekjempe aidsepidemien, som tar kvelertak på et helt kontinent, Afrika. Vi står ikke for den samme politikken.

Når det gjelder synet på abort, mener vi at det er det enkelte lands myndigheter som må avgjøre hvordan de skal forvalte lovgivningen på det området – i Norge som i andre land.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – fra Kristin Halvorsen, som allerede er på plass.

Kristin Halvorsen (SV) [10:20:50]: Det er fristende å følge opp dette sporet. Mens mange av oss i Norge ble skremt av den mobiliseringen for «family values» som tydeligvis har skjedd i den amerikanske presidentvalgkampen, var det statsråd Høybråten som i Dagsrevyen sist fredag sa at han følte seg inspirert av denne verdikampen. Jeg holder ikke statsråd Høybråten ansvarlig for den amerikanske presidentens politikk, men jeg lurer på hva det er som har inspirert. For det er nemlig to trender som man nå kan sette fingeren på som bakgrunn for denne verdimobiliseringen i USA. Det ene er en ekstrem kamp mot retten til selvbestemt abort, som får så grove utslag at kvinner som går på klinikken, mobbes på trappa. Det andre er en homofobisk kamp mot homofiles rett til å inngå partnerskap. Begge disse standpunktene deler Kristelig Folkeparti i sitt program. Jeg lurer bare på: Hvordan er statsråd Høybråten inspirert av den amerikanske verdivalgkampen?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:21:59]: Jeg vet ikke hvor Kristin Halvorsen har det fra at jeg har gitt uttrykk for at jeg er inspirert av den amerikanske valgkampen. Jeg har sagt at jeg synes det er interessant at verdispørsmål kommer opp i valgdagsmålingen som det viktigste for velgerne. Men det er jo verdispørsmål på begge sider. Det er verdispørsmål fra de demokratiske velgerne, som det er det fra de republikanske velgerne. Jeg har i et

tidligere svar til representanten Marit Nybakk her i dag markert veldig klart at vi står for andre verdier på viktige områder hvor det også er verdispørsmål, enn det president Bush og hans administrasjon gjør. Det er ikke slik at Kristelig Folkeparti står for en mobbing av kvinner og en homofobisk kamp mot homofiles rettigheter. Det gjør vi ikke. Vi kan ha litt ulike syn, du og jeg, på spørsmålet om hvorvidt vi skal etablere adopsjon for homofile par, om vi skal sidestille homofile partnerskap i ekteskapsloven, men det er noe helt annet enn den type karakteristiker som nå trekkes fram.

Kristin Halvorsen (SV) [10:23:13]: Jeg synes det er litt merkelig hvis statsråd Høybråten har en helt egen oppsummering av den amerikanske valgkampens verdispørsmål og hvordan de framkom. Alle andre steder er jo valgkampen oppsummert nettopp med at det ultrakonservative kristne Amerika mobiliserte mot homofile partnerskap og ekteskap og mot selvbestemt abort.

La oss nå ta dette spørsmålet rundt homofili. I Kristelig Folkepartis program er det jo to vesentlige verdispørsmål som Kristelig Folkeparti har bestemt seg for ikke å fremme. Det er faktisk sannelig at Kristelig Folkeparti mener at den norske partnerskapsloven, som gir homofile rett til å inngå partnerskap, skal oppheves. Dette er jo en viktig trend i det som nå er mobilisert i den amerikanske valgkampen, som betyr at man har blitt skremt av homofiles muligheter til å organisere sin egen kjærlighet sannelig som ektepar har. Hvilken strategi har Kristelig Folkeparti, som på alle punkter hvor homofiles rettigheter har blitt forbedret i Norge, har gått imot? Hvilken strategi har Kristelig Folkeparti for å få opphevet den norske loven om partnerskap?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:24:27]: Representanten Halvorsen prøver nå å reise en debatt som ikke er en aktuell debatt i det norske storting. Det er ikke flertall, så vidt jeg har registrert, og har ikke vært det siden 1993, for en annen lovgivning når det gjelder partnerskapsloven. Det diskusjonen står om nå, er om man skal ha en full sidestilling av ekteskapslov og partnerskapslov, slik at homofile får fri adgang til å adoptere barn. Det er det store stridsspørsmålet, og det er Kristelig Folkeparti imot, fordi vi mener at barnas beste tilsier at i en adopsjonssituasjon bør hovedregelen være at man adopteres av en mor og en far. Det er spørsmål som vi sikkert får anledning til å diskutere videre. Men forsøkene fra opposisjonen her i dag på å klistre Kristelig Folkeparti til George Bush tar jeg skarp avstand fra, det er det ikke saklig grunnlag for. Og vi kommer ikke til å la oss identifisere med den type verdier som jeg har markert en klar avstand fra her i dag.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [10:25:38]: Det konservative synet som sier at homofile ikke har samme rett til kjærlighetsliv, ekteskap og partnerskap, og det konservative

synet som sier at kvinner ikke skal ha rett til sikker medisinsk abort, tar livet av tusenvis, hvis ikke millioner, av kvinner og menn verden rundt, og har gjort det opp gjennom historien.

Statsråden sier at han erkjenner at punktet om rett til trygg prevensjon er et spørsmål om liv eller død. Men det er også spørsmål om rett til medisinsk forsvarlig svangerskapsavbrudd og rett til å kunne leve et verdig liv når man har en homofil legning. Ser ikke statsråden at det synet han representerer på disse spørsmålene, er med på å sette liv og helse i fare i mange land, hvis den politikken som han står for, skulle bli gjennomført?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:26:40]: La meg understreke følgende: Vi har ikke fra Kristelig Folkepartis side til hensikt å sette igjennom vår politikk når det gjelder abortlovlovgivning, i andre land – jeg vet ikke om SV har det, men det har ikke vi. Men når det gjelder vårt syn, er ikke det slik som det nå karikeres av representanten Karin Andersen. Det er ikke slik at vi er imot et medisinsk forsvarlig opplegg for svangerskapsavbrudd. Det er vi ikke. Det skal være medisinsk forsvarlig. Men vi er, i motsetning til SV, opptatt av at det ufødte liv også skal ha et vern i lovgivningen. Det er en uenighet som vi må kunne leve med, uten å drive og karikere hverandres standpunkter, slik som vi opplever det her i dag.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:27:41]: I forhold til Kristeleg Folkepartis fokus på menneskeverd er det ei side som undrar oss i Senterpartiet, og det er kvardagen til foreldre som har valgt å bera fram eit funksjonshemma barn. For det er faktisk slik at det er foreldre som tek dette valet, ikkje på grunn av at samfunnet stiller opp, men trass i at samfunnet stiller opp. Og no har Kristeleg Folkeparti i regjering i sitt budsjettforslag for 2005 medverka til å forverra ein vanskeleg situasjon. Eg tenkjer på dei mange meldingane som kjem i forhold til spesialundervisning som vert kutta, støttekontaktar som vert fjerna, avlastning som vert redusert. Kvifor engasjerer ikkje Kristeleg Folkeparti seg meir på dette feltet, dersom dei vil styrkja menneskeverdet?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:28:49]: Kristelig Folkeparti har engasjert seg på dette feltet, og jeg har som arbeids- og sosialminister grepet fatt i det. Jeg kommer til å utarbeide en samlet strategi når det gjelder hvordan vi som samfunn bedre kan støtte foreldre med funksjonshemmede barn. Allerede i forslaget til statsbudsjett satses det flere millioner kroner på ulike tiltak rettet inn mot den gruppen, bl.a. en forbedring av habiliteringstjenesten for barn, og det satses på samlivskurs for foreldre med funksjonshemmede barn. I den strategien som vi nå arbeider med, kommer vi til å se på hvordan de ulike tiltakene, både kommunale, som representanten Meltveit Kleppa nå viser til, og statlige, kan virke sammen til en helhet, for vi er ikke bare opptatt av å hindre sortering for

fødselen, vi er også opptatt av å hindre sortering etter fødselen.

Presidenten: Trond Giske – til oppfølgingsspørsmål.

Trond Giske (A) [10:29:52]: Jeg synes det er interessant å høre sosialministerens argumentasjon. Når han blir møtt med kritikk av Kristelig Folkepartis politikk i forhold til å ta fra kvinner selvbestemt rett til abort og fjerne partnerskapsloven, som gir homofile par trygghet, sier han: Men det er jo ikke flertall for det. Heldigvis er det andre partier som har andre standpunkt, som sørger for at den politikken ikke gjennomføres.

Jeg har lyst til å ta tak i partnerskapsloven, som Kristelig Folkeparti vil oppheve. Den sikrer bl.a. par som har vært sammen i kanskje 30–40 år. Hvis den ene faller fra, kan den andre ha arverettigheter, bo i uskiftet bo, osv., slik som ektepar kan. Vi hører om tilfeller hvor den ene partneren faktisk blir nektet adgang til begravelsen til sin partner gjennom mange tiår, fordi slektningene ikke har likt det homofile samlivet. Partnerskapsloven gir folk trygghet i slike situasjoner.

Mitt spørsmål er: Hvorfor vil Kristelig Folkeparti fjerne denne tryggheten for folk som lever sammen i homofilt parforhold? Jeg aksepterer at Kristelig Folkeparti ikke liker at folk er homofile, men kan man ikke vise respekt for at andre ønsker å leve annerledes enn det Kristelig Folkeparti ønsker?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:31:00]: Nå er det en stund siden partnerskapsloven ble vedtatt, men jeg tør minne representanten Giske om at Kristelig Folkeparti ikke hadde det standpunktet at det ikke skulle være noen form for lovregulering av den type sosiale behov og sosiale forhold som han nå refererer til. Selvsagt bør det være det. Selvsagt bør det også være det for homofile som lever sammen.

Det er også Kristelig Folkepartis syn i dag. Vi mener at det av sosiale hensyn fra samfunnets side bør være en lovregulering av den type forhold som hindrer at mennesker som velger å leve sammen som homofile par, kommer i en sosialt uforsvarlig og uheldig situasjon.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [10:31:53]: Jeg tillater meg også å stille spørsmål til arbeids- og sosialministeren.

Vi får nå rapporter om at arbeidet for redusert sykefravær endelig ser ut til å lykkes. Det skyldes et nært samarbeid mellom partene i arbeidslivet og myndighetene, basert på en skriftlig avtale. Dette er et viktig arbeid for å få et mer inkluderende arbeidsliv, for å redusere sykefravær og uførepensjonering, og ikke minst for å ta bedre i bruk eldre arbeidstakeres ressurser og arbeidskraft.

Så ser vi nå at Regjeringen utrolig nok har gått til det skritt å bryte avtalen. Hva slags troverdighet mener statsråden at Regjeringen skal ha i et slikt arbeid, når den bryter en skriftlig avtale?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:32:41]: Denne regjeringen har i likhet med tidligere regjeringer satset på IA-avtalen, og vi har satset stort på den.

Det som imidlertid er problemet, er at avtalen ikke har levert i forhold til de klare mål som ble satt opp, om 20 pst. reduksjon av sykefraværet. Derfor har det vært nødvendig å forsterke IA-arbeidet på arbeidsplassen, og vi mener også å forsterke arbeidsgivers ansvar for å forebygge det lange sykefraværet, som er det som fører til utstøting fra arbeidslivet, og som dessverre ikke har gått ned i samme grad som det korte fraværet. Vi mener at det var helt nødvendig å ta nye grep – og ikke bare sitte rolig og se på at IA-avtalen ikke gav resultater i forhold til sine mål.

Nå går sykefraværet ned. Det er gledelig, men det er langt igjen til de målene som ble satt ved inngåelsen av IA-avtalen.

Regjeringen står fast på avtalen. Vi vil føre den videre på det grunnlaget som blir resultatet av Stortingets budsjettbehandling, og vi legger vekt på at de tiltakene som blir vedtatt, skal være med på å gi et incitament til en sterkere innsats fra arbeidsgiver i sykefraværarbeidet.

Jeg må for øvrig minne om at Arbeiderpartiet ved sine regjeringer tidligere har fremmet forslag som går lenger i å pålegge arbeidsgiver et ansvar i sykefraværperioden enn det denne regjeringen nå har foreslått. Arbeiderpartiet har også konsekvent støttet forslag om økt arbeidsgiveransvar for sykelønnen når det har vært oppe eller har blitt fremmet fra andre regjeringers side.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [10:34:41]: Men det er jo ikke det som er spørsmålet.

Poenget er at alle parter måtte bidra til et felles løft og påtok seg forpliktelser gjennom en skriftlig avtale. Jeg tror ikke statsråden tar innover seg at avtaler er til for å holdes, at de faktisk gir en forpliktelse. På det tidspunktet da sykefraværet virkelig økte, like før nyttår i fjor – i motsetning til nå, når det går ned – inngikk Regjeringen altså en ny avtale, hvor man ikke bare videreførte det som tidligere har vært, men hvor man faktisk skrev inn i avtalen at avtalens formulering i punkt 3.6 underpunkt i endres til:

«Regjeringen vil ikke foreslå overfor Stortinget at det i avtaleperioden gjøres endringer i dagens sykelønnsordning, verken for arbeidstakere eller for arbeidsgivere, med mindre alle parter i avtalen er enig om det.»

– underskrevet av arbeidsministeren, underskrevet av sosialministeren.

Hvilken troverdighet skal denne regjeringen ha, når den under et år etter at den inngikk en slik avtale, bryter den på et helt fundamentalt punkt?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:35:50]: Jeg registrerer at representanten Schjøtt-Pedersen ikke vil diskutere sakens innhold. Der stiller han på linje med en rekke andre debattanter i denne saken.

Det er faktisk veldig gode argumenter for det forslaget som Regjeringen har fremmet. Og det er Regjeringens

ansvar når utviklingen går i feil retning; når en avtale ikke leverer i forhold til de forutsetningene, de målene, som er stilt opp, kan ikke Regjeringen bare sitte rolig og se på. Det er bakgrunnen for at Regjeringen har fremmet dette forslaget for Stortinget, og det er nå opp til Stortinget å ta stilling til det.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A) [10:36:32]: En verdidebatt har bare mening dersom disse verdiene kan omsettes i handling. Det er veldig lett å ha masse verdier inne i hodet, men det er hva man faktisk gjør, som til syvende og sist er det avgjørende.

En veldig viktig verdi er å holde ord, å opptre slik at man kan stole på det som faktisk sies. Når man underskriver en avtale om at man ikke skal gjøre endringer i sykelønnsordningen, verken for arbeidstaker eller for arbeidsgiver, og så gjør endringer, da holder man ikke ord. Da blir verdiene bare noen løse tanker inne i hodet og ikke praktisk handling i virkeligheten.

Det er det som er denne regjeringens alvorlige problem. Regjeringen visste – det står faktisk i avtalen – at man ikke ville nå målene om 20 pst. reduksjon av sykefraværet. Likevel underskrev man, og garanterte null endring. Et år etterpå kutter man 1 milliard kr for å gi 1 milliard kr i skattelette til de rikeste menneskene i Norge. Det er usosialt, men først og fremst er det brudd på en grunnleggende verdi, nemlig at Regjeringen skal være til å stole på, at man skal holde ord, og at verdier ikke er bare løse tanker, men faktisk noe som forplikter den atferden man fører.

Spørsmålet er om statsråden skjønner det.

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:37:41]: Jeg tror jeg skjønner hva representanten Stoltenberg sier. Jeg har også en ganske stor forståelse for at partene i arbeidslivet har reagert sterkt på forslaget. Jeg sitter nå på sjette året som statsråd, og jeg har år om annet opplevd akkurat det samme. Hvert eneste år når vi kommer til budsjettbehandlingen, er handlingsrommet som Regjeringen har, mer enn spist opp av de automatiske utgiftsøkningene på trygdebudsjettet. Det er et hovedproblem i det norske samfunnet. I tillegg er det et hovedproblem at langtidsfraværet øker. Det lengste fraværet øker, og det fører til utstøting i arbeidslivet.

Det er de saklige argumentene for at Regjeringen ikke kan sitte stille og se på en utvikling hvor avtalen som er inngått, ikke leverer i forhold til det som står i avtalen. Da har vi ment at det var riktig å foreslå en kursjustering, som det er opp til Stortinget å ta stilling til.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:38:45]: Hvis avtalen om et inkluderende arbeidsliv var så viktig – som den var –

er det forunderlig at Regjeringen tok den risikoen å sette hele avtalen på spill, slik den gjorde.

Det er også interessant å høre statsråden nå si at han mangler penger. Men hvor er det da han tar pengene fra? Jo, han går løs på den avtalen som skulle sikre at vi fikk ned sykefraværet, og ikke minst at vi fikk flere uføretrygdede inn i jobb igjen. Jeg har lyst til å utfordre statsråden på det, for mens sykefraværet går ned, går antallet uføretrygdede opp. Det er en viktig del av avtalen om et inkluderende arbeidsliv som jeg ikke synes Regjeringen har levert på i det hele tatt. For eksempel i statlig virksomhet og i kommunesektoren slites folk ut, uføretrygdes og støttes ut fordi de har så stramme vilkår.

Regjeringen sier i budsjettforslaget sitt at det er forhold på arbeidsplassen som skaper sykefravær og utstøting, men det eneste Regjeringen gjør med det, er å stramme inn overfor dem som detter ut, og som nå blir syke. Hva har Regjeringen tenkt å gjøre med egne rammer, i egen virksomhet og i kommunal virksomhet for at folk kan beholde helsa og stå til pensjonsalderen?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:40:05]: Svaret på det siste spørsmålet er å sørge for at offentlige virksomheter, kommunale og statlige virksomheter, blir IA-bedrifter og påtar seg de forpliktelsene som ligger i IA-avtalen.

Når det gjelder representanten Karin Andersens saksframstilling her, er det å sette det fullstendig på hodet. Hele begrunnelsen for Regjeringens forslag om å gi arbeidsgiver et medansvar for å forebygge sykefravær er jo å få arbeidsgiverne på banen. Istedenfor at de skal budsjettere med inntektene fra trygdekontoret for å rette opp bunntinjen i slutten av året, vil vi at de skal på banen og ta et ansvar, at det skal koste dem noe ikke å forebygge sykefravær. Det er i arbeidstakernes interesse, og ikke minst i deres interesse som har det lengste sykefraværet, og som står i fare for å havne der hvor både representanten Karin Andersen og jeg ønsker at de ikke skal havne, nemlig som uføretrygdede.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:41:06]: Grunnen til at denne debatten har oppstått nå, er at Regjeringen, bl.a. i forbindelse med evalueringen av IA-avtalen i fjor, faktisk har innrømmet at man ikke når målet for sykefraværet. Det hadde man faktisk allerede i utgangspunktet tatt innover seg før man kom med dette forslaget.

Det viktigste rundt denne problemstillingen var at IA-avtalen bygde på tre hovedpilarer. Det var tre ting man i hovedsak skulle prøve å få til. Det var å få flere funksjonshemmede ut i jobb, det var å heve den reelle pensjoneringsalderen, og det var å redusere sykefraværet med 20 pst. innen utgangen av 2005. Med det forslaget som nå ligger i statsbudsjettet, om å øke egenandelene for bedriftene ved sykefravær med 10 pst., ser ikke statsråden at hvis man ser dette opp mot det å få funksjonshemmede ut i jobb, får man den motsatte effekten på et av hoved-

målene, fordi det blir vanskeligere for funksjonshemmede og personer med kronisk sykdom å få en jobb ute i næringslivet?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:42:07]: Nei, det er ikke så enkelt. For det første er funksjonshemmede ikke noen ensartet gruppe som kan stigmatiseres på den måten som ligger under det spørsmålet som representanten Nesvik stiller. Funksjonshemmede er talenter som har behov for et visst innpass i arbeidslivet, men de er pålitelige mennesker som ikke generelt og i alle tilfeller representerer et større sykefravær enn andre. Men nettopp for å skjerme kronikere, som har et større sykefravær, har Regjeringen foreslått å unnta kronikere fra denne ordningen. Det vil si at staten betaler sykepengene fullt ut i hele sykepengeperioden for dem som er kronisk syke.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:42:56]: Jeg må si jeg reagerer sterkt på statsrådets beskrivelse, at næringslivet ikke tar ansvar for å få ned sykefraværet. Jeg er selv styreleder og medeier i en industribedrift som i likhet med det øvrige næringslivet og for så vidt offentlig sektor i stadig større grad merker en økende internasjonal konkurranse og et kostnadspress som igjen fører til et økt press på de ansatte.

Den enkleste måten for næringslivet å få ned langtids-sykefraværet på er å la være å ansette dem som man anser kan komme til å få nettopp den typen fravær, altså en utstøtning gjennom en ansettelsespolitikk som vil ramme de svakeste i samfunnet. Det ville være den enkleste løsningen. Er det en slik utvikling statsråden ønsker seg, når han skyver en stadig større del av den økonomiske belastningen over på næringslivet i forhold til langtidssykefraværet?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:43:48]: Nei, og representanten Odd Roger Enoksen vet at det ikke er slik. Nettopp derfor har vi i proposisjonen sørget for at den skjermingsordningen som i dag gjelder i arbeidsgiverperioden for kronikere, blir gjeldende for hele sykepengeperioden.

Så skal jeg gi representanten Odd Roger Enoksen rett på ett punkt, og det er at det er svært mange arbeidsgivere som gjør en glimrende jobb når det gjelder å forebygge sykefravær og sikre at arbeidstakere kommer raskere tilbake, ved at de tilrettelegger og tilpasser jobben. Det skal ikke minst næringslivet ha.

Samtidig er det altfor mange arbeidsgivere – ca. halvparten av dem – som ennå ikke har tatt tak i dette gjennom å bli IA-bedrifter. Det er dessverre svært mange arbeidsgivere som ser på sykelønnen fra trygdekontoret som et tilskudd til bedriftens regnskaper, og ikke først og fremst som en hjelp til å sette inn tiltak når folk blir syke.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp) [10:45:13]: Jeg har et spørsmål til arbeids- og sosialministeren.

Nedbemanningen i Posten har ført til at om lag halvparten av de såkalte overtallige har blitt trygdet, og det er over 1 200 arbeidssøkende på ventelønn. Dersom dette blir en permanent ordning fram til disse er pensjonister, vil det bety store utgifter i form av bare ren ventelønn. Fra 1997 og fram til i dag har det i denne sammenheng også blitt mer enn 3 800 uføre. Til sammen betyr dette store utgifter på offentlige budsjetter – bare når det gjelder ventelønn og uføretrygd, nærmere 4 milliarder kr. Mange som er i denne situasjonen, signaliserer at de heller ville ha vært i arbeid. Posten har redusert bemanningen så sterkt at det har gått ut over servicen, bl.a. når det gjelder postombringelsen.

Er det som skjer, riktig arbeids- og sysselsettingspolitikk? Er det riktig sosial- og trygdepolitikk? Og er det en riktig utvikling når det gjelder offentlig service og tjenestetekvalitet? Mener statsråden som arbeids- og sosialminister at Posten gjennom sin rasjonalisering og nedbemanning tar de riktige grepene? Og er Posten en offentlig virksomhet som praktiserer inkluderende arbeidsliv på en riktig måte, med denne policy?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:46:30]: La meg først understreke at jeg i dette svaret konsentrerer meg om det som er mitt ansvarsfelt, arbeids- og sosialpolitikken. Så får det være opp til samferdselsministeren å svare for Stortinget i forhold til hennes ansvar for forvaltningen av Posten og Postens tjenester.

Jeg mener at det i det samfunnet vi lever i, er et betydelig behov for omstilling i offentlig sektor. Det er en rivende utvikling i samfunnets øvrige tjenestetilbud, det er en rivende utvikling i folks behov for tjenester, folks måter å skaffe seg tjenester på og folks bruk av informasjonsteknologi når det gjelder det å nærme seg offentlige tjenester. Det har ikke minst Posten og andre offentlige tjenester fått merke som et press i retning av å omstille seg. Og når man omstiller seg, er det bl.a. for å tilpasse seg behovene i samfunnet framover.

Jeg vil ikke ta stilling til de enkelte delene av dette, bare si at det er viktig i omstillingsprosesser at man ivaretar de ansattes medbestemmelse, og at man gjennom de ordninger samfunnet har, ivaretar de ansatte som blir overtallige, på en ordentlig og verdig måte.

Ola D. Gløtvold (Sp) [10:48:00]: Jeg er litt overrasket over arbeids- og sosialministerens passive holdning til det som er poenget, nemlig at man passiviserer folk, ikke gir dem arbeid og dermed fører dem over på uføretrygd, passivitet og offentlige budsjetter i den sammenheng. Burde det ikke være en oppgave for alle, ikke minst for Regjeringen, aktivt å bidra til at folk fikk arbeid og dermed kunne yte samfunnet service og tjenester framfor å bli passivisert, syke og uføre og da bidra til store, økende trygdeutgifter?

Ministeren sa selv at det er en del bedrifter som bruker tilskudd fra trygden til å øke bedriftenes overskudd. Dette er et eksempel på det. Posten går nå med stadig større

overskudd, men samtidig er det en stor gruppe overtallige som henvises til trygd og ventelønn, og som det offentlige betaler for på den måten. Ville det ikke vært bedre å opprettholde et høyere nivå på offentlig service enn å gjøre det på denne måten og samtidig la mange mennesker komme i en veldig håpløs og fortvilet situasjon?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:49:05]: La meg bare understreke at jeg mener, som representanten Gløtvold, at det er viktig å hindre utstøting fra arbeidslivet, og at det i omstillingsprosesser er særdeles viktig å ha et blikk for hvordan man forvalter sitt personalansvar, hvordan man ivaretar dem som blir overtallige, og at man bruker de ordninger som gjelder, på en måte som i størst mulig grad bidrar til å hindre utstøting.

Når det gjelder spørsmålet om hvilket tjenestenivå man skal ha i Posten, og hvordan posttjenestene skal utvikles her i landet, ber jeg om at det spørsmålet blir reist til samferdselsministeren.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:49:50]: Det er jo slik at statsråden som arbeids- og sosialminister har store utfordringer, men samtidig og spesielle muligheter nettopp med denne kombinasjonen til å følgja med på kva som skjer i kommunane, kva som skjer i statleg verksemd – og på andre statsrådar sine område – og kva som skjer i arbeidslivet elles. Eg går ut frå at han, som Senterpartiet, er oppteken av og bekymra over at det for altfor mange enkeltpersonar i dette landet no er ein situasjon der meiningsfylt arbeid blir bytt mot arbeidsløyse, der færre hender må gjera meir arbeid, og der ein difor får både auka langtidssjukefråvær og uføretrygd.

No har statsråden ei eineståande moglegheit framover i sitt arbeid med å vurdere Arbeidslivslovutvalet si innstilling til å sjå på korleis han kan gi arbeidstakarane tryggleik, korleis han kan sikra større stabilitet i arbeidslivet enn det mange no legg opp til.

Har han tenkt å følgja det opp med den innfallsvinkelen?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:51:02]: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har helt rett i at arbeids- og sosialministeren følger med på også andre områder enn det han selv er konstitusjonelt ansvarlig for, men at han fortrinnsvis i stortingssalen prøver å svare for det han er konstitusjonelt ansvarlig for. Men når det gjelder spørsmålet om Arbeidslivslovutvalgets innstilling, så er det mitt ansvar. Jeg kan forsikre om at Regjeringen går grundig inn i den saken. Vi går grundig inn i høringsuttalelsene, som inneholder mange og sterke synspunkter, og vi kommer ikke til å fremme et forslag som er en blåkopi av flertallsinnstillingen i Arbeidslivslovutvalget. Vi kommer til å fremme en proposisjon for Stortinget i vinter, og av den vil det framgå at vi her i landet fortsatt ønsker en arbeidsmiljølov som har som hovedformål å sikre arbeidstakernes arbeidsmiljø.

Presidenten: Steinar Bastesen – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp) [10:52:10]: Jeg er helt enig med spørsmålsstilleren i at omstillinger i Posten har ført til at man flytter utgifter over på trygdebudsjettet, slik at det koster omtrent det samme for staten, man har bare flyttet det til et annet budsjett. Posten skal gå med post, ikke gå med overskudd. Servicenivået i Posten har gått ned. Det har jeg selv erfart.

Hva har statsråden tenkt å gjøre for å bedre servicenivået, eller i det minste holde det på det samme nivået som vi hadde før Posten skulle begynne å gå med overskudd?

Presidenten: Statsråd Høybråten velger selv om han vil svare.

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:53:03]: Når det gjelder dette tillegsspørsmålet, vil jeg begrense meg til å vise til de svarene jeg har gitt i forhold til hovedspørsmålet, og for øvrig henviser spørsmål som gjelder servicenivået i Posten, til samferdselsministeren.

Presidenten: Sigbjørn Molvik – til oppfølgingsspørsmål.

Sigbjørn Molvik (SV) [10:53:25]: De forholdene i Posten som vi har fått beskrevet de siste dagene, gjelder også for andre statlige virksomheter. Vi kjenner til at det f.eks. i Vegvesenet har vært en omorganisering som mange steder har ført til en kraftig økning i sykefravær og i uføretrygding. Innsparingene på ett område fører altså til økte utgifter på andre, som andre her har vært inne på.

Vil statsråden, når Regjeringa forbereder eller foreslår denne type omorganiseringer for framtida, ta initiativ til at man tar med hele samfunnsregnskapet, og at man også beregner de utgiftene denne type forslag medfører, ikke bare de kortsiktige innsparingene?

Statsråd Dagfinn Høybråten [10:54:13]: I store omstillingsprosesser er det viktig å ha helhetsperspektivet for øye og ikke bare se helt isolert på hva man kan spare, men kanskje først og fremst på hva man vil oppnå, og hvordan man vil utvikle de offentlige tjenestene i forhold til publikums behov.

Jeg mener at i den grad man på forhånd kan si at man får en utvikling å la den representanten Molvik nå beskriver – på helt generelt grunnlag – er det en viktig del av en analyse som må ligge til grunn for omstillingsprosesser og omstillingsbeslutninger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Åsa Elvik (SV) [10:55:07]: Eg har eit spørsmål til fiskeriministeren.

Det blei lagt fram ein rapport på måndag som viser at klimaendringar ikkje er science fiction. Klimaendringar

er ikkje dommedagsprofetiar. Klimaendringar skjer no. Dei er menneskeskapte. Og det som burde interessere statsråden og meg spesielt, er at dei skjer dobbelt så fort i Arktis som elles. Temperaturen stig, isen smeltar, og dette påverkar havstraumane og deretter dei marine økosystemane.

Fisken er Noregs nest største eksportartikkel, og det er både statsråden og eg opptekne av. I denne samanhengen er dette viktig, fordi konsekvensane for norsk fiskerinæring kan bli store dersom ein ikkje så tidleg som mogleg får kartlagt konsekvensane av klimaendringane på fiskeressursane.

Mitt spørsmål er veldig enkelt: Korleis ser statsråden på denne rapporten og dette beviset for at klimaendringane skjer, og at dei skjer no?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:56:15]: De konsekvensene av klimaendringene som beskrives i omtalte rapport, er for så vidt ikke nye, men det er en ny bekrefteelse på at man fra forskerhold har oppfatninger om at det har konsekvenser – naturlig nok – også for de marine økosystemene. Samtidig kan vi konstatere at de aller fleste arter som beveger seg i nordområdene hvor Norge har forvaltningsansvar, er i vekst. Samtidig kan vi konstatere at vi gjennom en rekke år har ført en forvaltningspolitikk som har bygd på et langsiktig uttak. I så måte kan vi konstatere at selv om det har vært klimaendringer, og det er klimaendringer, er bestandene i god stand. Havforskningen, Polarinstituttet og andre har løpende forskning og overvåking, og så langt har man forsøkt å ta hensyn til totaliteten når man har bestemt uttaket av de marine arter.

Åsa Elvik (SV) [10:57:22]: Det er for så vidt greit, men poenget her er jo at vi ikkje veit dei langsiktige konsekvensane. Eg må innrømme at eg lurer litt på om statsråden eigentleg er bekymra, eller om han helsar klimaendringane og eit varmare klima velkommen. Statsråden har rett i at det på den eine sida kan føre til vekst i nokre av våre artar, dersom desse endringane blir moderate, medan det på den andre sida, dersom endringane blir drastiske, f.eks. kan føre til at det som for oss er kommersielt viktige bestandar, som torsk og sild, flyttar seg ut av våre soner. Mitt spørsmål til statsråden er: Kva gjer vi då?

Aftenposten skriv i dag at dei håpar at politikarane tek dette konstruktivt innover seg, og at dette nødvendigvis må spele inn i forhold til heile den norske samfunnsplanlegginga. Ikkje berre må vi redusere klimagassane, men vi må ha dette med oss i all samfunnsplanlegging. Det vil også angå fisk, ikkje berre når det gjeld totalbestanden, men korleis vi forvaltar våre artar. Då lurer eg på: Korleis vil fiskeriministeren ta fatt på denne jobben etter denne rapporten?

Statsråd Svein Ludvigsen [10:58:26]: Den jobben er tatt tak i lenge før denne rapporten ble offentliggjort. Man har over lang tid, under skiftende regjeringer, vært oppmerksom på at det foregår klimaendringer, og at kli-

mapolitikken og resultatene av den gir konsekvenser også for de marine arter.

Som jeg prøvde å si i mitt første svar, er det samtidig slik at det er vekst i de aller fleste bestander som beveger seg i disse områdene. Men på samme tid er det en erkjennelse av at f.eks. pelagisk fisk endrer vandringsmønster, uten at man har fullstendig oversikt over årsaken. Det er neppe bare klimaendringer som ligger til grunn for det. Men svaret på spørsmålet er at dette er en overordnet politikk, og samtidig har det med den årlige forvaltningen av ressursene å gjøre.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Inge Ryan.

Inge Ryan (SV) [10:59:33]: Rapporten som representanten Åsa Elvik viste til, er utarbeidet av 250 forskere på oppdrag fra Arktisk Råd. I Arktisk Råd er de nordiske landene veldig sentrale. Svein Ludvigsen er også samarbeidsminister for Norge i Nordisk Råd, og således kjenner han sikkert godt til det arbeidet som skjer i Arktisk Råd.

Under Nordisk Råds sesjon i Stockholm skjedde det et interessant fenomen, og det var at statsråd Høybråten tok et grep i forhold til alkoholpolitikken ved å bruke Nordisk Råd mer aktivt enn man tidligere har gjort, også i forhold til land utenfor Nordisk Råd.

Mitt spørsmål til statsråd Ludvigsen blir derfor: Kan han også tenke seg å gjøre et lignende grep i forhold til dette problemet og bruke Nordisk Råd som et viktig redskap for å ta dette opp med andre land, i hvert fall i Europa, slik at man kan få gjort et grep i forhold til klimaendringene, som er en internasjonal sak og ikke bare en nasjonal sak?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:00:33]: Det er en internasjonal forskergruppe som har lagt fram denne rapporten, slik at det foregår allerede et bredt internasjonalt og globalt samarbeid om disse problemstillingene. I så måte blir både Norges nasjonalforsamling og Nordisk Råd for avgrensede. Dette er et problem som ikke minst FN og internasjonal forskning er opptatt av.

Det arktiske samarbeidet er allerede vel organisert innenfor det nordiske samarbeidet. Vi må forsterke det, og vi må utnytte de ressursene som er på dette området, og forskning gjøres også under den nordiske paraplyen.

Presidenten: Bendiks H. Arnesen – til oppfølgingsspørsmål.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:01:22]: Det som går på klimaendringer, er en situasjon som er foruroligende, og man kan vel si at det synes mye om både grunnlaget for dette og hva som kan være løsningen og konsekvensene. I Norge har vi en stor kompetanse i disse spørsmålene, ikke minst gjennom Tromsø-miljøet. Både Fiskeriforskning og Polarinstituttet er jo internasjonale ressurser i slike spørsmål. Vil statsråden bidra til økt forskning på området, for å bringe større klarhet i forholdet og der-

igjennom kunne finne muligheter til å sette inn virkemidler?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:02:14]: Når vi nå har fått lagt fram enda en rapport som tar opp disse problemstillingene, er det bl.a. en konsekvens av at denne regjeringen har prioritert dette området. Forskning og utvikling er et prioritert område. Forskning og utvikling knyttet til klima og derigjennom næringsutvikling er så avgjørt et prioritert område.

Polarinstituttet ble nevnt, Fiskeriforskning for så vidt også, men Havforskningsinstituttet er en enda viktigere instans i denne sammenheng. Havforskningsinstituttet og Polarinstituttet er sentrale norske fagmiljø på disse områdene. Polarinstituttet har jo forsket på dette i lang tid og pekt på denne utviklingen, ikke minst knyttet til Golfstrømmen, slik at det er i og for seg ikke nytt det som presenteres fullt og helt, men det er en bekreftelse på at det foregår klimaendringer. Men for mitt område kan jeg konstatere at ressursutviklingen samtidig er positiv for de aller fleste artene.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Rita Tveiten til finansministeren, vil bli besvart av nærings- og handelsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 18, fra representanten Torstein Rudihagen til forsvarsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart før spørsmål 1, dvs. først i spørretimen.*

Presidenten: Det første spørsmålet som etter disse endringene vil bli tatt opp til besvarelse, er spørsmål 18.

S p ø r s m å l 1 8

Torstein Rudihagen (A) [11:03:58]: Eg har følgjande spørsmål til forsvarsministeren:

«I forbindelse med omstillingen i Forsvarets logistikkorganisasjon har det stadig vært skapt usikkerhet om framtida for FLOs lager, Hovemoen. Dette på tross av at her er den beste spisskompetansen på logistikk, markedets beste lagerteknologi og god effektivitet. For-

* I tillegg ble spørsmål 16, fra representanten Olav Akselsen til samferdselsministeren, tatt opp av representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt.

svarskomiteen understreket dette og slo fast at Hovemoen skulle opprettholdes, ved behandlingen av St.prp. nr. 42 (2003-2004). Nye utredninger skaper nå ny usikkerhet for de ansatte.

Vil statsråden nå ta styringa og sikre at Hovemoen består?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [11:04:42]: Som representanten Rudihagen klart understreket, er Forsvarets logistikkorganisasjon sitt lager på Hovemoen et moderne lager som har bidratt til betydelige effektiviseringsgevinster for Forsvaret. I tråd med forsvarskomiteens merknad i Innst. S. nr. 234 for 2003-2004 vil de positive erfaringene fra driften av lagervirksomheten ved Hovemoen i framtiden også bli anvendt i andre deler av Forsvaret der det er hensiktsmessig.

Stortinget har ved flere anledninger påpekt viktigheten av at Forsvarets logistikkorganisasjon når de omstillingsmål som er satt både for inneværende og neste langtidsperiode. Det er avgjørende for å kunne lykkes med den videre moderniseringen og omstillingen av Forsvaret. Det er også avgjørende for å få frigjort tilstrekkelig med midler til aktivitet i forsvarsgrenene og til investering, såkalt satsing på Forsvarets spisse ende.

Derfor foregår det nå et målrettet og konstruktivt arbeid for å få til en mest mulig kostnadseffektiv organisering av logistikk og støttevirksomheten, akkurat slik som føringene fra Stortinget tilsier.

En økning i relevansen og kvaliteten på den støtte fra logistikkorganisasjonen som skal ytes til Forsvarets operative struktur, skal ikke minst oppnås ved å utnytte synergieffektene internt i og mellom forsvarsgrenene. Det vil også bety en betydelig tilpasning i lagerstrukturen som følge av endrende krav og behov som gjør seg gjeldende for å kunne understøtte operative styrker.

Jeg vil likevel understreke at i tråd med Stortingets merknad i Innst. S. nr. 234 vil Hovemoen opprettholdes som lager, men med en størrelse og bemanning tilpasset Forsvarets behov, akkurat slik komiteen gav uttrykk for.

Svein Flåtten hadde her overtatt presidentplassen.

Torstein Rudihagen (A) [11:06:38]: Eg kan forsikre forsvarsministeren om at eg ikkje vil bruke ei krone meir enn nødvendig på det norske forsvaret. Her dreiar det seg altså om Hovemoen, som fram til det siste har hatt 120 stillingar. Som forsvarsministeren sjølv peikar på, er det her gjort store investeringar, og det er topp teknologi og topp kompetanse. Bør ikkje innfallsvinkelen og tilnærminga vere korleis ein kan utnytte dette i ein framtidig effektiv logistikkorganisasjon? Det må vere meir å vinne på det enn å sentralisere det inn mot Osloområdet, samtidig som ein driv og tvangsflyttar statlege tilsyn i motsett retning.

Statsråd Kristin Krohn Devold [11:07:21]: Jeg er selvfølgelig enig med representanten Rudihagen i at å

sentralisere med den ene hånden og desentralisere med den andre hånden ikke er rasjonalt.

Det jeg vil understreke, er at den omstillingen som skjer i Forsvaret nå, består i å krympe ganske kraftig på støttestrukturen og satse mer aktivt på den operative siden, bl.a. med nye fellesinstitusjoner som skal betjene både hær, sjø og luft. I forhold til Lillehammer-distriktet betyr det at Hovemoen, som primært er et lager, vil vi ha mindre behov for i forhold til tidligere volum, rett og slett fordi mange av leveransene i framtiden vil gå direkte fra Lillehammer-området får også en positiv effekt av det som skjer på den andre siden, og da tenker jeg på Jørstadmoen, som altså er en ny felles kommando- og kontrollinformasjonssystemenhet for hele Forsvaret, både hær, sjø og luft, og som vil være et typisk vekstområde for Forsvaret. Så i forhold til Lillehammer-regionen blir man altså med på både det som skal skje av vekst og nysatsing og den nødvendige nedbyggingen og krympingen som skjer på støttevirksomheten, dog ikke nedlegging.

Torstein Rudihagen (A) [11:08:40]: Eg spør altså ikkje om Jørstadmoen. Ein har tidlegare òg vist til Jørstadmoen når Hovemoen har vore på dagsordenen.

Forsvarsministeren viste til det som blei sagt frå Stortinget, nemleg at Hovemoen skulle bestå som eit lager tilpassa Forsvarets behov, men det er svært uklart kva som ligg i det. Seinast i førre veke var det store oppslag i lokalavisa på Lillehammer om at dei tilsette ved Hovemoen føler seg svikta. No orkar ikkje dei tilsette ved Hovemoen leir meir, dei føler at dei blir lurde av Forsvaret.

Det er jo ein situasjon som gjentek seg, så det er for så vidt to problemstillingar her. Den eine er å finne gode grunnar for å leggje ned Hovemoen når ein vil effektivisere FLO. Det greier eg ikkje å sjå. Den andre er personalpolitikken her, at dei ulike utgreingane det i hovudet på dei tilsette og gjer framtida deira svært usikker. Vi har behandla omstillinga i FLO i fleire rundar, og sist vart det gitt ein god del positive signal frå Stortinget til dei tilsette på Hovemoen, noko som gjorde at dei vart optimistiske og har jobba konstruktivt ut frå det. Sist var det ei utgreiing om 40–50 arbeidsplassar. No er det plutsleg ei ny utgreiing om arbeidspakke som ligg på bordet, og som faktisk inneber ei nedbygging av Hovemoen. Korleis skal dei stille seg til dette?

Statsråd Kristin Krohn Devold [11:10:03]: Jeg vil først begynne med å si at jeg har betydelig forståelse for de ansattes situasjon i Forsvaret. Når Stortinget har pålagt Forsvaret å nedbemanne personellet med 5 000, er det en betydelig utfordring for de ansatte, både de som jobber i logistikkorganisasjonen og de som jobber i øvrige deler av Forsvaret. Vi står i den situasjon at tidsfristen for å nå bemanningstallet er 31. desember 2005. Det er ett år til, og nå er det altså logistikkorganisasjonen og støttestrukturen som skal ta sin del av nedbemanningen. Det betyr at vi må ha stor forståelse for de ansattes situasjon. Men det fritar oss ikke fra å løse oppdraget, og den

utredningen som skjer i regi av FLO nå, den skjer jo nettopp på oppdrag av Stortinget, fordi Stortinget har sagt at også FLOs omstilling må skje for å få den ønskede overføring av ressurser fra støttesiden til operativ side. Jeg kan derfor bare si at Stortingets klare merknad, nemlig at Hovemoen som lager skal bestå tilpasset Forsvarets behov, står fast, men Forsvarets behov betyr altså en mindre dimensjon enn i dag fordi mange av de kjente lagerfunksjonene faktisk forsvinner.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 1.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rita Tveiten til finansministeren, vil bli besvart av nærings- og handelsministeren som rette vedkommende.

Rita Tveiten (A) [11:11:28]: Eg vil stilla følgjande spørsmål til næringsministeren:

«I Statsbygg sitt nyhendebrev 10/2004 står det at forsvarseigedommen Skarsteinsdalen leir skal seljast, og at Andøy kommune og Skifte Eigedom samarbeider om å finna fram til ein felles strategi som kan bidra med ny aktivitet i lokala. No har Innovasjon Noreg gitt støtte i 10-millionarsklassen til ein aktuell brukar for å byggja nye lokale i kommunen.

Er det ikkje betre bruk av staten sine ressursar at den aktuelle næringsutøvarer heller får støtte til oppgradering av leiren til sitt formål?»

Statsråd Børge Brende [11:12:13]: Den aktuelle bedriften/brukeren som representanten viser til, Nutra Forte, produserer kosttilskuddsprodukter. Bedriften er i sterk utvikling og trenger derfor større og mer egnede lokaler enn den i dag disponerer i Andenes sentrum. De opprinnelige planene gikk ut på at bedriften skulle etablere seg på forsvarseiendommen i Skarsteinsdalen, 14 kilometer fra Andenes sentrum. Lokalene ville blitt overdratt vederlagsfritt fra Forsvaret. Innovasjon Norge gav tilsagn om delfinansiering på 6,2 mill. kr i risikolån og 4,5 mill. kr i tilskudd til prosjektet, som vil gi en vesentlig utvidelse av produksjonen.

I henhold til opplysninger gitt til departementet ble det etter at tilsagnet ble gitt fra Innovasjon Norge, gjennomført en detaljprosjektering av anlegget og ny beregning av kostnadene fra firmaets side. Det viste seg at det ville bli dyrere enn opprinnelig forutsatt å bygge om eiendommen i Skarsteinsdalen. Kostnadsøkningen knyttet seg i det alt vesentlige til mer krevende ombygging og strenge krav til «næringsmiddelkvalitet» på bygningsmassen. I tillegg ble logistikkutfordringene med lang vei til havnen større enn opprinnelig antatt. Bedriften kom etter dette til at det ikke ville være økonomisk forsvarlig å gjennomføre prosjektet i Skarsteinsdalen.

De foreliggende planene går nå ut på å bygge om og utvide de eksisterende lokalene i Andenes sentrum. Etter det jeg har fått opplyst, er alternativet nå ikke en lokalisering til Skarsteinsdalen for bedriften, men enten en skrin-

legging av prosjektet, med de negative følger det får, eller etablering utenfor kommunen.

Innovasjon Norge har overfor departementet opplyst at de fortsatt vil være med i prosjektet med like store midler som tidligere vedtatt. Det er Innovasjon Norges vurdering at bedriften i denne saken har opptrådt korrekt og ryddig. Jeg vil også vise til at det fra bedriftens side er lagt ned et betydelig beløp i utredning av alternativet Skarsteinsdalen. Når bedriften etter en samlet vurdering finner en lokalisering til Andenes sentrum som et mer lønnsomt alternativ, samtidig som den nærings- og distriktpolitiske effekten ikke svekkes, har jeg ingen merknad til Innovasjon Norges medvirkning i prosjektet.

Rita Tveiten (A) [11:14:37]: Eg takkar for svaret.

Eg vil berre presisera at eg synest det er strålende at den aktuelle bedrifta vil styrkja aktiviteten sin i Andøya kommune. Så mitt ankepunkt her er ikkje kva bedrifta har bidrege med – det vil eg berre presisera er strålende – men det er korleis me då skal bruka infrastruktur som vert ledig, på ein fornuftig måte i ein liten kommune i Noreg. Dei kostnadene som vil komma på ved å sanera Skarsteinsdalen leir, vil faktisk vera oppe i 200 mill. kr dersom ein ikkje finn ein god bruk for desse lokala.

Så mitt spørsmål er om ikkje næringsministeren har eit ansvar for å bidra til at dei ledige lokala som me kjem til å få rundt omkring, bør stillast til rådvelde for næringsutøvarar, og at ein eventuelt kan leggja pengar inn for å oppgradera dei til formålet, slik at ein totalt sett får brukt samfunnet sine midlar på ein fornuftig måte. Eg går ut frå at det hadde vore råd å oppjustera ganske mykje for 200 mill. kr, som no må til for eventuelt å sanera dette bygget.

Statsråd Børge Brende [11:15:55]: Det spørsmålet som er stilt til meg, er hvorfor denne bedriften ikke lenger er interessert i denne eiendommen. Og som jeg også gav en begrunnelse for i mitt svar, er det opplyst overfor meg at det viser seg at det vil bli dyrere enn opprinnelig forutsatt å bygge om eiendommen i Skarsteinsdalen. Kostnadsøkningen knyttet seg i det alt vesentlige til mer krevende ombygging og strenge krav til «næringsmiddelkvalitet» på bygningsmassen. Bedriften har selv lagt inn ikke ubetydelige midler til prosjektering i Skarsteinsdalen, og har funnet ut at dette alternativet ikke er et brukbart alternativ for denne bedriften.

Så har Innovasjon Norge valgt fortsatt å bakke opp denne bedriften, for det er viktige arbeidsplasser i Andenes. Men alternativ utnyttelse av denne forsvarseiendommen ligger det i andre departementer enn Nærings- og handelsdepartementet å ta stilling til.

Rita Tveiten (A) [11:16:49]: Eg er veldig skeptisk til den haldninga at det ligg til eit anna departement å ta stilling til bruken, for her er det snakk om at staten sine interesser og staten sine midlar skal brukast til å hjelpa næringsutvikling på beina. Det er prisverdig og flott i seg sjølv, det støttar eg heilt. Men spørsmålet er om det er slik at Nærings- og handelsdepartementet og Innovasjon

Noreg i utgangspunktet er skeptiske til bruk av forsvars-eigedommar som vert ledige, og som kan leggjast til rette for interessert næringsliv.

Statsråd Børge Brende [11:17:30]: Svaret på dette med skepsisen hadde jeg jo også i mitt opprinnelige svar, hvor jeg sa at Innovasjon Norge faktisk hadde vært villig til å gå inn med 10 mill. kr i støtte gjennom ulike virkemidler til denne bedriften, fordi de ønsket å etablere seg i det tidligere forsvarsanlegget. Så har da bedriften funnet, etter at den har investert ikke ubetydelige midler i prosjektering, at dette forsvarsanlegget ikke var tilpasset deres drift. Alternativet nå er enten at de får disse pengene og kan utvide virksomheten sin i Andenes, eller at de flytter til en annen kommune. Da synes jeg det er en god idé at disse distriktsarbeidsplassene blir beholdt der. Jeg synes det er en god idé at de får investere. Da er det bedriften selv – selv etter å ha brukt ikke ubetydelige midler – som har funnet ut at dette er for langt fra havnen, og det er for kostbart, og at de krav som stilles til en næringsmiddelbedrift, ikke så lett kan oppfylles ved dette anlegget.

Da er det ingen skepsis i departementet eller i Innovasjon Norge. Tvert imot har Innovasjon Norge vært villig til å gi støtte til etableringen der. Men når bedriften selv ikke vil etablere seg der, men etablere seg et annet sted, må det være opp til bedriften og dens bedriftsøkonomiske vurderinger.

S p ø r s m å l 2

Knut Storberget (A) [11:18:52]: Jeg har et spørsmål til justisministeren:

«Mener statsråden at sikkerheten ved norske fengsler er god nok?»

Statsråd Odd Einar Dørum [11:18:59]: Sikkerheten i norske fengsler er god, også i forhold til sammenlignbare land. Dette ser vi bl.a. på tall på rømninger: i 2003 var det én eneste rømning fra lukkede fengsler i Norge. I de første elleve måneder i år har man hatt to slike rømninger. Dette er svært lave tall, også i internasjonal målestokk.

Sikkerhet måles også i de konkrete vurderinger fengslene gjør rundt den enkelte innsatte. Disse er også gjennomgående gode, f.eks. var det i 2003 bare ved 3,7 promille av alle innvilgede permisjoner det ble registrert uteblivelse, dvs. at den innsatte ikke dukket opp til avtalt tid etter permisjon. Det må legges til at de aller fleste av disse innsatte selv møtte eller ble pågrepet av politiet kort tid etter.

Det er en rekke andre felter hvor statistikk viser gode resultater når det gjelder sikkerheten i fengslene, og det arbeides hele tiden under høytrykk for ytterligere å forbedre standarden.

Vi har imidlertid dessverre også hatt episoder hvor innsatte i fengslene har begått alvorlig kriminalitet. I alle disse tilfellene blir det undersøkt om risikovurderingene rundt enkeltinnsatte var gode nok. Et tettere og bedre

samarbeid mellom politi og kriminalomsorg er derfor nødvendig. For ytterligere å kvalitetssikre dette samarbeidet er jeg i ferd med å legge siste hånd på nye reguleringer, i form av et felles rundskriv for kriminalomsorgen, politiet og påtalemyndigheten om informasjonsutveksling mellom etatene. Dermed kan både politi og kriminalomsorg få et bedre verktøy mot kriminaliteten, også den organiserte og nettverksbaserte.

Som representanten Storberget har sett i media, har det også vært rettet kritikk mot kvaliteten på bygningsmasse og teknisk kontrollutstyr i enkelte fengsler. I hvor stor grad dette går ut over sikkerheten, kan diskuteres, særlig når man ser dette i sammenheng med øvrige kontrolltiltak. Men jeg kan forsikre representanten Storberget om at en opprusting er i gang i en rekke fengsler. Dette skjer bl.a. som et resultat av nye planmodeller og resultatindikatorer kriminalomsorgen har innført i min tid som statsråd. Det er dessuten verdt å nevne at kriminalomsorgen har startet et pionerarbeid når det gjelder nyutvikling av blokkeringsutstyr for mobiltelefoner og andre trådløse nettverk.

For å være føre var drar vi også lærdom av andre lands problemer i sikkerhetsarbeidet i kriminalomsorgen. Et eksempel er de svært voldelige rømningene i Sverige tidligere i år. På bakgrunn av dette ble beredskapen i fengslene økt i sommer. På grunn av godt samarbeid mellom kriminalomsorg og politi, og gode og oversiktlige kontrollmuligheter i fengslene, har vi så langt avverget tilsvarende aksjoner i Norge. Denne type samarbeid skal altså styrkes ytterligere.

Avslutningsvis vil jeg få fram at mitt mål er å ha en svært god sikkerhet, men samtidig at de nødvendige tiltak skal brukes intelligent. Vi skal avverge kriminalitet, hindre rømninger og trygge samfunnet, men samtidig skal vi ta skikkelig vare på dem som viser evne og vilje til rehabilitering. En slik differensiering i møte med de innsatte er viktig i forhold til å forhindre ny kriminalitet og imøtese vilje til rehabilitering – men det skal ikke gå på bekostning av sikkerheten.

Og la meg understreke ytterligere: Det er et faktum at vi stadig møter nye utfordringer. De utfordringene møter vi nettopp på den måten at når vi møter de «lure gutta», må vi se på hvordan vi skal håndtere dem, samtidig som vi ikke lar dette gå ut over de mange som opptrer skikkelig og vil gjøre opp for seg.

Knut Storberget (A) [11:21:53]: Jeg takker for svaret, og jeg er helt enig med justisministeren. Det er jo slik at statistikken er god, men promillen av svikt kan i seg sjøl være alvorlig nok. Lærdommen fra Sverige har vist oss det til fulle.

Det er tre målestokker i forhold til dette med sikkerhet som jeg vil utfordre justisministeren på: for det første spørsmålet om teknisk kontrollutstyr, for det andre spørsmålet om personell og for det tredje spørsmålet om flere soningsplasser for å hindre press mot fengslene og fengselsansatte. Det er nærliggende for meg særlig å ta opp spørsmålet rundt situasjonen i Oslo fengsel. Jeg har sjøl vært der på besøk med fraksjonen vår og blitt vist det

tekniske kontrollutstyret man har, og som justisministeren vel også tenker på når han i sitt svar henviser til det som det har vært skrevet om i media, og som umulig kan være godt nok for et såpass stort og for så vidt også viktig fengsel som Oslo fengsel, avdeling A, er. Etter min mening sliter man der både i forhold til personell og i særdeleshet i forhold til det tekniske utstyret.

Mitt spørsmål er: Vil justisministeren gjøre noe konkret i forhold til Oslo fengsel når det gjelder teknisk kontrollutstyr?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:23:00]: Her er det en rekke forhold som blir tatt opp.

For det første er det i påvente av teknisk kontrollutstyr innført et forbud i situasjoner hvor det er høy risiko, mot å bruke f.eks. mobiltelefon, og det gjelder både for innsatte og ansatte. Så regelverket er strengt, og slik vil det være inntil vi har det tekniske kontrollutstyret på plass.

Deretter har vi økt antallet soningsplasser. I min tid som statsråd er det kommet 320 nye soningsplasser og også ytterligere plasser ved tidlig løslatelse, og det har begynt å gi resultater med redusert press på soningskøen.

Så er det spørsmål om ansatte. Vi har en gruppe ansatte i norske fengsler som er svært godt utdannet, og som har en god utdannelse sammenlignet med mange land. Det skal vi være stolte av og glade for.

Når det gjelder situasjonen i Oslo fengsel – jeg har selv vært der, jeg har møtt både fengselsledelsen og andre – har jeg spesielt bedt om en rapport både om sikring av en helt konkret port som er nevnt i media, og også om spesielle former for teknisk overvåking og kontroll. Jeg kommer til å følge dette opp i tett kontakt med kriminalomsorgen, fordi jeg er opptatt av disse spørsmålene, for jeg har, akkurat som representanten, vært i fengslet. Og la meg understreke: Først og fremst møtte jeg da motiverte ansatte, som gjør en meget viktig og stor jobb i å skjelne mellom det jeg vil kalle for «de lure gutta» og alle de andre som ikke er på den måten.

Knut Storberget (A) [11:24:13]: Jeg er helt enig med justisministeren i forhold til den jobben som de ansatte gjør. Men det er frustrasjon ute i forhold til både sikkerhetsaspektet og rehabiliteringsaspektet ved at man er såpass få.

Når det gjelder antall soningsplasser, mener jeg at kanskje noe av det viktigste vi kan gjøre for å ivareta sikkerheten ved norske soningsplasser, er å få igangsatt byggingen av det nye fengslet i Halden, både på grunn av hva det fengslet er tenkt å skulle romme, og for å lette presset mot soningskøene. Jeg ser i budsjettframlegget at justisministeren og Regjeringa argumenterer med at man her vil foreta nye vurderinger rundt kostnadssiden. Dette er et spørsmål som jeg syns justisministeren burde ha avklart før budsjettet ble framlagt, men jeg vil allikevel følge opp, fordi det har betydning for sikkerhetsspørsmålet for det totale fangemiljøet i Norge.

Er man ferdig med å foreta disse kostnadsvurderingene når det gjelder det nye planlagte fengslet i Halden? Er Regjeringa og statsråden villig til nå å legge opp et løp

slik at man kan få igangsatt byggingen av fengslet i Halden i løpet av neste år, slik Arbeiderpartiet ønsker seg?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:25:20]: Først vil jeg konstatere at representanten Storberget vekselvis utfordrer meg på at jeg ikke er human nok når det gjelder rehabilitering, og vekselvis kritiserer meg for manglende sikkerhet. Jeg prøver å ivareta begge aspektene, og jeg er overbevist om at representanten også har det som bakgrunn.

Når det gjelder soningsplasser, har vi høyrisikoavdelinger f.eks. på Ringerike, og vi har det også på Ullersmo. Vi bruker høyrisikoavdelinger nå fordi det er nødvendig å gjøre det. Når det gjelder fengselsplasser, må man få de plassene man kan få, fort, og de har jeg levert bl.a. ved de tiltakene som er vedtatt i inneværende års budsjett, bl.a. i avtale med representantens parti. Når det gjelder fengslet i Halden, har det vært min plikt, som det ble redegjort for i revidert nasjonalbudsjett og også i budsjettet, å gjennomgå kostnadsoverslaget. Når det vokser, har jeg et ansvar for å sørge for at det blir gjennomgått og kontrollert. Prosessen rundt det er det gjort rede for i budsjettet for neste år, og det står at Regjeringen vil komme tilbake til dette på høvelig måte. Så får den høvelige måten være der når vi kommer, og så får de forhold som for øvrig ligger der, bli tatt opp ved selve budsjettbehandlingen i Stortinget.

Jeg er opptatt av både å øke antall soningsplasser, og jeg er opptatt av sikkerhet. Og jeg vil tilføye på vegne av representanten og meg selv: Vi er også opptatt av rehabilitering for dem som nettopp har skikket seg slik at det er det vi skal hjelpe dem med.

S p ø r s m å l 3

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:26:43]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Av og til oppstår det situasjoner hvor offentlige tjenestemenn ikke makter å forhindre at uønskede og kriminelle handlinger skjer. Så var tilfellet i Bjerkvik i mars i fjor, hvor en ustabil person med politietskorte angrep og skadet en tilfeldig tilstedeværende person. Vedkommende føler seg som et dobbelt offer, i og med at han ble skadet av en ikke strafferettslig person. Det har i høst vært lignende tilfeller, med kjent ikke strafferettslig gjerningsmann.

Hvilke mottiltak vil statsråden iverksette?»

Statsråd Odd Einar Dørum [11:27:18]: Politiet har generelt høy beredskap og god kompetanse til å håndtere ustabile personer. Det kan likevel oppstå uventede situasjoner med uforutsette og uønskede følger. At uskyldig tredjepart blir rammet av en slik situasjon, er selvsagt ekstra beklagelig. Det er derimot ikke noe som tyder på at det er en økende tendens til at politiet mister kontrollen ved transport av ustabile personer.

Det er en del av politiets hverdag å gripe inn i situasjoner hvor personer med ustabil atferd er involvert.

Politiinstruksens §§ 11-3 og 11-4 angir retningslinjer for hvilke sikkerhetstiltak som skal iverksettes ved transport av person. Denne instruksjonen er dekkende også for situasjoner hvor den som transporteres, er psykisk ustabil, eventuelt ikke strafferettslig tilregnelig. Det er den aktuelle situasjonen som avgjør graden av sikkerhetstiltak. Det anses derfor ikke som relevant å endre regelverket.

Politiet bestreber seg på å ha god kontakt og et aktivt samarbeid med det sosiale og psykiatriske hjelpeapparatet, slik at det raskt kan innhentes bistand hvis situasjonen tilsier det.

Politidirektoratet opplyser at den aktuelle saken fra Bjerkvik som det vises til i spørsmålet, er etterforsket av Politiets særskilte etterforskningsorgan. I Statsadvokatens innstilling i saken framkommer det at det ikke var utvist grov uforstand i tjenesten under utførelsen av det aktuelle transportoppdraget.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:28:33]: Jeg takker for svaret. Det gir noen interessante muligheter for å følge opp.

For det første er altså konklusjonen fra SEFO at man her ikke har vist grov uforstand i tjenesten. Da hadde det vært fristende å utfordre justisministeren på om han er fornøyd med dagens praktisering og forståelse av nivået for grov uforstand i tjenesten. Det er et spørsmål som det hadde vært interessant å få svar på.

Et annet spørsmål er om justisministeren mener det er fornuftig å fortsette å bruke polititjenestemenn til denne typen oppdrag, eller om man i større grad bør involvere helsefaglig personell som kanskje har større direkte fagkompetanse i forhold til mennesker som er ustabile.

Statsråd Odd Einar Dørum [11:29:17]: Når det gjelder SEFOs vurdering, går jeg ikke inn i slike konkrete enkeltsaker.

Men jeg er glad for at representanten tar opp spørsmålet. På det generelle plan er det et faktum at politiet i svært mange tilfeller står overfor utfordringer med mennesker som er psykisk ustabile og sliter med sin psykiske helse. Av og til kan man faktisk si at den førstelinjetjenesten vi har i dette samfunnet når det gjelder psykisk helse, er politiet. Politifolk har mye erfaring, men det er ingen tvil om at det i mange sammenhenger burde være grunn til å ha enda tettere oppfølging enn det man har i dag, når det gjelder støtte fra helsepersonell.

For å få til det har jeg allerede i sommer og tidlig på høsten innledet dialog med Helsedepartementet for nettopp å diskutere samarbeidet mellom Helsedepartementet og justissektoren generelt når det gjelder tilgang på helsepersonell med kompetanse i situasjoner som er utfordrende for politiet når det gjelder å takle mennesker med psykiske lidelser. Det er noe jeg aktivt vil følge opp, fordi politiet er i situasjoner hvor de trenger en slik bistand, og jeg vil gjøre mitt for at den bistanden skal være best mulig.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:30:23]: Jeg takker for svaret, som jeg synes høres bra ut. Jeg imøteser med stor

spenning de eventuelle endringer som skal komme, og som vil tjene både den ustabile personen og de deler av det offentlige tjenesteapparatet som skal bistå i en slik situasjon.

Allikevel kunne jeg tenke meg å gå videre med det statsråden sa i sitt første svar. Han sa bl.a. at politiinstruksens §§ 11-3 og 11-4 gir retningslinjer om hvordan en slik transport skal gjennomføres.

I mars i år sa politimester Elisabeth Kaas i Harstad følgende: Vi har ingen skriftlig instruks om hvordan vi skal forholde oss når vi bistår under transporter av psykisk syke pasienter. Jeg synes det står i kontrast til det som statsråden har sagt, og da vil mitt naturlige spørsmål være: Er det slik at politimester Kaas ikke er kjent med politiets instruks i §§ 11-3 og 11-4, eller er dette en mangel på kommunikasjon og forståelse av den type oppdrag som man her har vist til?

Statsråd Odd Einar Dørum [11:31:22]: Jeg kjenner ikke uttalelsen fra politimester Kaas. Jeg har derimot hatt direkte kontakt med Oslo politidistrikt, som har en rekke transportoppdrag for det første når det gjelder mennesker med psykiske lidelser som er rolige og fredelige, og også en rekke oppdrag i løpet av året som nettopp går på situasjoner som er svært krevende.

Det er mitt inntrykk at politiet har skaffet seg erfaring med hvordan de skal håndtere dette, og at noe av det som er utfordringen, er å få tilgang nok på kompetent helsepersonell når det er nødvendig. Politiet er opptatt av å sikre seg den tilgangen. Operativt politi gjør det. Som konstitusjonelt ansvarlig for politiet er jeg opptatt av at det heller ikke skal være tvil om at helsemyndighetene strekker seg så langt som overhodet mulig. Hvis det er noe som skulle være uklart innenfor politiet – og det er ikke et spørsmål som er tatt opp overfor meg fra Politidirektoratets side, jeg er i hvert fall ikke kjent med det – skal jeg selvfølgelig gå inn og se på det.

Med min erfaring med politiet i tjeneste – og jeg kan i tillegg til situasjonen fra Oslo nevne helt konkrete situasjoner i Sør-Trøndelag – er det mitt inntrykk at politiet gjør sitt ytterste nettopp fordi de har en praktisk hverdags erfaring. Og denne hverdags erfaringen bruker norske politifolk på en svært god måte. Stødige politifolk har en god allmennbakgrunn for å takle ting, men jeg skal gjøre mitt for at de f.eks. også møter stødige psykiatriske sykepleiere, for sammen blir de i hvert fall et kraftfullt team når utfordringen er som mest krevende.

Jeg oppfatter at det er dette samspillet representanten spør etter i sine spørsmål til meg i dag. Jeg skal gjøre mitt for at det blir slik.

S p ø r s m å l 4

Rolf Reikvam (SV) [11:33:09]: Jeg har følgende spørsmål til kirkeministeren:

«Godkjente trossamfunn får offentlig støtte basert på medlemstall og med et beløp pr. medlem som tilsvarer det Den norske kirke får. Samlet utgjør støtten over 100 mill. kr. Det stilles ikke krav om at regnskapene skal

revideres av godkjent revisor. En privat skole drevet av en menighet har fått inndratt godkjenning fordi det var rot med økonomien.

Mener statsråden det er behov for at det stilles krav om at trossamfunn som får statstilskudd, skal ha reviderte regnskap?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [11:33:43]:

Eg er heilt samd med representanten Reikvam i at det bør krevjast revisorattestasjon for tilskott. Kultur- og kyrkjedepartementet sende difor på høyring 9. juli i år forslag om endring i forskrift om trdomssamfunn.

Departementet foreslår der at registrert eller statsautorisert revisor skal attestera utskrift av rekneskapen når statstilskottet er større enn 100 000 kr. Dette er i samsvar med praksis for andre tilskott frå Kultur- og kyrkjedepartementet.

Vi tek sikte på at kravet om revisorattestasjon skal gjelda frå 1. januar 2005.

Rolf Reikvam (SV) [11:34:23]: Jeg takker for svaret.

Svaret tyder på at statsråden og jeg er enige om at det er behov for den type revisorattestasjon for disse statlige midlene som går til trossamfunn. Vi har den samme prinsipielle tilnærmingen.

Det som jeg er litt mer usikker på, er beløpets størrelse. Rent umiddelbart reagerer jeg på at statsråden her opererer med at for beløp under 100 000 skal det ikke kreves den type godkjenning fra en revisor. Det er ganske mange trossamfunn som får fra 50 000 kr og oppover, eksempelvis også under 50 000 kr. Det er behov for å gå inn og sjekke at de midlene som går til disse trossamfunnene, også blir brukt til det som det var forutsatt at de skulle brukes til.

Rent umiddelbart, slik jeg ser det, er min første reaksjon at beløpet 100 000 kr er for høyt. Selv om statsråden kan vise til at dette er vanlig praksis for andre tilskudd fra departementet, vil jeg be henne vurdere beløpets størrelse.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [11:35:35]:

Dette er ein balansegang mellom veldig mykje byråkrati og eit system som skal vera greitt å kontrollera utan at det blir altfor byråkratisk. Men eg tek med meg synspunkta til representanten.

No er dette ute på høyring, som eg sa, og vi skal sjølv sagt vurderer alle innspela som kjem i den høyringsrunden, og seinare komma tilbake til det.

Eg har òg lyst til å leggja til at fylkesmannen sjølv sagt ikkje utbetalar tilskott dersom vilkåra for tilskott ikkje er oppfylte – det ligg jo òg klart.

I samsvar med lov om trdomssamfunn og ymist anna skal ikkje fylkesmannen godkjenna desse trdomssamfunna, men trdomssamfunna kan la seg registrera. Registreringsmeldinga skal innehalda opplysningar m.a. om trusvedkjenning, læreoppbygging, verksemd og utbreiing. Det er det som ligg her, og vi kjem altså tilbake til gjennomføringa av dette.

Rolf Reikvam (SV) [11:36:25]: Jeg vil komme tilbake til beløpets størrelse.

Jeg regner med at alle forutsetningene om godkjenning o.l. er greit, at ikke det er noe problem. Men jeg blir litt overrasket når statsråden argumenterer med byråkrati, frykten for at hvis vi setter et lavere beløp enn 100 000 kr, vil det skape et unødvendig byråkrati. Jeg tror ikke vi skal være så redd for det. Det som er viktig her, er at en er sikker på at de offentlige midlene som går til disse trossamfunnene, går til det de skal, og ikke blir misbrukt. Ting tyder på at vi har noen eksempler på at midlene er blitt misbrukt, og det gjaldt beløp under 100 000 kr. Slik kan vi ikke ha det. Derfor er det fryktelig viktig at vi har et system som gjør at både vi som politikere og menigheten selv, de ordinære medlemmene, føler trygghet for at disse midlene går til det de skal.

Fortsatt mener jeg at beløpet er for høyt, og at vi bør sette et lavere beløp. Men vi får altså høringsrunden, og så får vi se hva resultatet blir.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [11:37:35]:

Eg har ikkje akkurat no oversikt over kor mange det gjeld som ligg under eller over 100 000 kr, av dei som får støtte i dag.

Eg vil òg leggja til at vi har sett i gang eit arbeid i forhold til registrering av medlemmer, slik at ein ikkje skal kunna ha dobbeltmedlemmer. Vi veit at ein del trossamfunn har hatt fleire medlemmer registrert enn dei reelt har hatt. Vi har eit arbeid på gang som vil rydda opp i heile dette systemet. Eg vonar at vi alt i alt skal komma med eit ryddig og handterleg system som gjer at desse midlane går til det dei skal gå til, slik som òg representanten Reikvam er oppteken av.

S p ø r s m å l 5

Arne Sortevik (FrP) [11:38:28]: Spørsmålet mitt er som følger:

«Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen har satt foreløpig avgivelsesfrist til 8. februar 2005 på Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) Om lov om universiteter og høyskoler. Likevel har Utdannings- og forskningsdepartementet i brev 8. oktober 2004 til universiteter og høyskoler informert om videre oppfølging av lovverket. Brevet forskotterer sluttresultatet og anbefaler institusjonene å starte tilpasning til en lov som ikke er vedtatt.

Vil statsråden sørge for at brevet omgående blir trukket tilbake, og at Utdannings- og forskningsdepartementet avventer Stortingets behandling og endelig vedtak?»

Statsråd Kristin Clemet [11:39:15]: Regjeringen fremmet Ot.prp. nr. 79 for 2003-2004 med forslag til ny lov om universiteter og høyskoler for Stortinget 8. juni 2004. Forslaget innebærer, dersom det blir vedtatt, at det etableres en felles lov for statlige og private universiteter og høyskoler til erstatning for dagens to lover. Forslaget innebærer at det innføres vesentlige endringer i den samlede reguleringen av høyere utdanning. At det foreslås en felles lov, er en oppfølging av Stortingets enstemmige

vedtak ved behandlingen av St.meld. nr. 27 for 2000-2001.

I tiden som er gått etter Regjeringens fremlegg for Stortinget, har departementet mottatt henvendelser fra Universitets- og høyskolerådet og enkeltinstitusjoner om hvordan de skal forholde seg til oppfølgingen av Stortingets behandling av lovforslaget. Blant annet går funksjonsperiodene for styrene ved de statlige universitetene og vitenskapelige høyskolene ut 31. juli 2005. Disse institusjonene er av praktiske grunner nødt til å iverksette en prosess for å få nye styrer på plass til dette tidspunktet. Avholdelse av interne valg, oppnevning av eksterne styremedlemmer og rekruttering av rektor er oppgaver det normalt tar lang tid å gjennomføre. Departementet ble derfor bedt om, så langt det var mulig, å avklare de praktiske spørsmålene i denne forbindelse.

På denne bakgrunn sendte departementet 8. oktober 2004 ut et informasjonsbrev til berørte institusjoner hvor det ble redegjort for den videre behandlingen av lovforslaget. Brevet redegjør for Stortingets planlagte behandling av forslaget og om det som normalt vil være den videre prosess etter Stortingets behandling. Nytt lovverk, som Stortinget har bedt om, vil – uansett materielt innhold – innebære at institusjonene får et helt nytt formelt rammeverk å forholde seg til. Dette innebærer at en rekke forskrifter og annet regelverk antakelig må justeres i etterkant av Stortingets behandling, og det vil være særlige problemstillinger som må vurderes knyttet til eventuelle overgangsordninger. Departementet mente derfor at det var fornuftig å informere institusjonene om dette og foreberede dem på at det i etterkant av Stortingets behandling høyst sannsynlig vil måtte nedlegges et stort arbeid for å revidere regelverket under loven.

I brevet tok departementet uttrykkelig forbehold om at forslaget ligger til behandling i Stortinget. Departementet presiserte videre at eventuelle prosesser som iverksettes på den enkelte institusjon, må ta hensyn til dette. Departementet så det således som viktig å gi denne informasjonen nå, også for å sikre at det på institusjonene ikke ble iverksatt endringer som foregriper Stortingets behandling.

I den utstrekning brevet er egnet til å etterlate inntrykk av at departementet foregriper resultatet av Stortingets behandling, vil jeg understreke at dette ikke var min intensjon med brevet. For å klargjøre dette ytterligere vil jeg sende institusjonene et eget brev hvor jeg understreker dette.

Arne Sortevik (FrP) [11:41:45]: Jeg takker for svaret.

Bakgrunnen for og bestillingen av lovverket kjenner jeg selvfølgelig til, innholdet også. Hovedpoenget i spørsmålet er hvordan dette blir oppfattet i sektoren, og ikke minst hvordan det kan oppfattes av fagkomiteen, som faktisk har lovforslaget til behandling.

Jeg er glad for den siste delen av statsrådens svar. Jeg vil også minne om bakteppet i denne saken. Tilknytningsformen ble også behandlet av utvalget som har laget rapporten som ligger til grunn for odelstingsproposi-

sjonen. Tilknytningsformen for de statlige institusjonene var sterkt omtvistet. Statsråden valgte å gå til det uvanlige skritt å bekjentgjøre at hun ikke videreførte forslaget om å endre tilknytningsformen, gjennom en kronikk i Aftenposten, for å skape en viss ro i en meget opphisset sektor. På den bakgrunn er spørsmålet om ikke statsråden har skjönt at dette omfattende brevet er blitt oppfattet som et signal om forskottering av Stortingets behandling og et signal om styring i stedet for et signal om samarbeid.

Statsråd Kristin Clemet [11:42:53]: Som jeg sa i mitt første svar, har det ikke vært vår intensjon å gi noe som helst signal om utfallet av Stortingets behandling. Jeg har full respekt for at denne saken ligger i Stortinget og skal gjennomgå en behandling, og at vi ikke kjenner utfallet av den.

Når det gjelder å sende ut denne type informasjonsbrev på et slikt stadium i prosessen, vil jeg bare si at det ikke er helt uvanlig – det skjedde også i forbindelse med behandlingen av universitets- og høyskoleloven i 2002. Jeg har selvfølgelig gått igjennom brevet på nytt etter at denne saken kom opp, og ser at departementet i hvert fall et titalls ganger i brevet tar forbehold. Jeg står likevel fast ved det som var min konklusjon i mitt første svar, at i den grad dette brevet har vært egnet til å etterlate inntrykk av noe annet, vil jeg forsøke å rette det opp og klargjøre det som har vært min intensjon, ved å sende institusjonene et nytt brev.

Arne Sortevik (FrP) [11:43:49]: Det er slik at til slutt i brevet fra departementet sies det: Departementet tar sikte på at ny lov kan tre i kraft fra 1. august 2005.

I proposisjonen er det foreslått at ikrafttredelse og overgangsbestemmelser fastsettes av Kongen. Men ut fra svaret som nå er kommet, er jeg tilfreds med at statsråden på denne måten slår fast at det er opp til komiteen og til slutt Stortingets behandling å fastslå både ikrafttredelse og eventuelle overgangsbestemmelser. Det er det viktige poenget med hele spørsmålet; at vi på denne måten og gjennom svaret fra statsråden får slått fast at slik er det, og at de som ønsker å avvente det endelige resultatet, trygt kan gjøre det.

Statsråd Kristin Clemet [11:44:38]: Jeg bekrefter at det er Stortinget som bestemmer. Jeg skal ikke være mer utålmodig enn jeg har lov til å være, i henhold til Stortinget. Hvis jeg fremstår som litt utålmodig, har jeg kanskje lært noe av representanten Sortevik, som helst ville ha sett at denne loven og dette forslaget var fremmet allerede første halvår 2003. Det rakk vi ikke, men nå gleder jeg meg til en solid behandling i Stortinget, og så iverksetter vi det når Stortinget mener det er fornuftig.

S p ø r s m å l 6

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [11:45:13]: Eg tillet meg å stille følgjande spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Utdanningsdirektoratet har godkjent søknad frå Oslo kommune om å få setje i gang eit frivillig treårig forsøk med valfri skriftleg sidemålsopplæring.

Korleis vil statsråden fagleg grunnje eit slikt omfattande forsøk, som omfattar halvparten av alle elevar i dei vidaregåande skulane i Oslo, i høve til målsetjinga om å vidareføre obligatorisk skriftleg sidemålsopplæring i skulen?»

Statsråd Kristin Clemet [11:45:44]: Jeg mener det er viktig hele tiden å arbeide for å bedre kvaliteten i norsk skole og å utvikle skolen, slik at den er i stand til å møte de nye utfordringene utviklingen i samfunnet fører med seg. En måte å utvikle skolen på er forsøk. Dette prinsippet sluttet Stortinget seg til da det vedtok forsøks-hjemmelen i opplæringsloven § 1-4. Det pågår nå en rekke forsøk i norske skoler, der den enkelte skole prøver ut modeller de selv finner fornuftige. Det er skoleeier som søker, og ansvaret for å vurdere å innfri eller avslå søknadene er lagt til Utdanningsdirektoratet. Hovedregelen er at forsøk godkjennes dersom det er bred lokal enighet om forsøket og det ikke hindrer elevene i å få et fullverdig vitnemål.

Forsøket i Oslo kommune bygger på et vedtak i bystyret 14. april 2004. Oslo kommune har utarbeidet en treårig handlingsplan for lese-, skrive- og språkopplæring i Oslo-skolen, der det fokuseres på tilpasset opplæring og satses bredt på styrking av lese- og skriveferdigheter. Forsøket med valgfritt sidemål blir integrert i denne handlingsplanen. Hovedbegrunnelsen for forsøket fra Oslo kommunes side er den høye andelen av elever med minoritetsspråklig bakgrunn i Oslo, som i 2003 var nesten 30 pst. Forsøket retter seg også mot sentrale utfordringer for norsk skole knyttet til synkende lese- og skriveferdigheter og til en økende andel elever med minoritetsspråklig bakgrunn, som, NB, systematisk har dårligere faglige resultater enn majoriteten.

Når det gjelder vitnemål og opptak til høyere utdanning, vil forsøkselvene stille i samme gruppe som bl.a. elever med norsk som andrespråk. Disse er fritatt for skriftlig sidemålsopplæring og får vitnemål uten karakter i norsk sidemål. Vitnemålet er godkjent ved søknad til høyere utdanning. Hver elev og de foresatte skal selv velge om de vil delta i forsøket.

I St.meld. nr. 30 for 2003-2004, Kultur for læring, slås det fast at det fremdeles skal være obligatorisk opplæring i skriftlig sidemål, og at det skal satses på systematisk forskning og utviklingsarbeid for å forbedre opplæringen. Arbeidet skal rettes mot fagets innhold, tilrettelegging og vurderingsformer for å fremme motivasjon hos elever og lærere og styrke kompetansen på området. Dette har Stortinget sluttet seg til. I dette arbeidet mener jeg det er behov for mer kunnskap om forholdet mellom skolens sidemålsundervisning og norske elevers lese- og skriveferdigheter. Jeg har merket meg at forsøket i Oslo vil bli evaluert av kyndige fagmiljøer, slik at erfaringer fra forsøket med valgfritt sidemål i Oslo kan bli ett av flere bidrag i det videre arbeidet med utvikling av norsk-faget.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [11:48:06]: Eg vil gå inn på den faglege grunnjevinga. Det viser seg at alle fagmiljøa som er spurde i denne saka, m.a. Universitetet i Oslo og Høgskulen i Oslo, har sagt at forsøket er useriøst, og at dei derfor ikkje vil vere med på forsøket. Dei gjev uttrykk for at opplegget ikkje tilfredsstillar elementære krav til vitenskapleg testing.

Spørsmålet blir da: Kva slags handsaming har søknaden fått i Utdanningsdirektoratet, og kva slags kvalitetskontroll har ein i slike saker?

I juni i år vedtok Stortinget at det skal innførast nasjonale prøver i lesing og skiving, både i hovudmål og i sidemål. Det var ein del av sidemålsforliket mellom Arbeidarpartiet og regjeringspartia.

Når eg ser på framlegget til statsbudsjett for 2005, ser det for meg ut som at det er sett av midlar til nasjonale prøver berre i hovudmål. Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil statsråden følgje stortingsvedtaket om nasjonale prøver både i hovudmål og i sidemål, og er det òg sett av midlar til sidemålsprøvene?

Statsråd Kristin Clemet [11:49:10]: Det forekommer meg at dette var litt mange spørsmål til at de kan bli fylldig besvart i løpet av 1 minutt.

Når det gjelder forsøk, er det Stortinget som har bestemt at vi skal ha en ordning med å kunne gjøre forsøk i norsk skole, og at det skal være en liberal holdning til det, fordi det kan bidra til kvalitetsutvikling.

For tiden pågår det ca. 500 forsøk i norsk skole, og fra svært mange av dem som har vært gjennomført, har vi fått veldig bra kunnskap. De legger faktisk grunnlaget for det som nå blir varig skolepolitikk. Oppgaven med å bedømme disse forsøks-søknadene og avgjøre dem, samt den faglige behandlingen av dem, er delegert til Utdanningsdirektoratet. Det er direktoratet som har grunnlagt sin behandling og kommet til at de samlet sett finner å kunne innvilge dette forsøket på visse premisser. Ett av disse premissene er at elevene skal lese mye nynorsk, og at kunnskap om språkhistorie og nynorske forfatterskap skal inngå i grunnlaget for standpunkt-karakteren for både norsk skriftlig og norsk muntlig. I tillegg har de forutsatt at forsøket følges opp underveis og evalueres forskningsmessig. Dette må direktoratet og Oslo kommune følge opp. Det er ikke noe jeg følger opp ved å lese aviser om enkeltforskeres uttalelser. Dette er et premiss for forsøket som følges opp av direktoratet og av Oslo kommune.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [11:50:22]: Eg takkar for svaret.

Grunnlaget for sidemålsordninga er ei jamstelling mellom nynorsk og bokmål. Alle skal ha kjennskap til baa målformer. Eg kan ikkje forstå korleis eit fritak for sidemålet kan skape ei betre utvikling i faget. Ser ikkje statsråden her likevel eit mistilhøve mellom det som Stortinget har sagt om sidemålet som verdi og som ein del av felles språkkunnskap, og fritaket i Oslo?

Kan statsråden – dette er eit viktig spørsmål – garantere at ho ikkje vil opne for fleire fritak for sidemål i løpet

av dei åra forsøket i Oslo skal gå føre seg, slik direktøren i Utdanningsdirektoratet, Petter Skarheim, har uttalt?

Statsråd Kristin Clemet [11:51:08]: Dette forsøket dreier seg ikke om fritak for sidemål. Det dreier seg om et forsøk med sidemål som omfatter fritak for *skriftlig* sidemål. Det er det det dreier seg om. Et av premissene for dette forsøket er at det skal være mer sidemål, i dette tilfellet nynorsk, på andre måter i undervisningen.

Det er riktig at direktøren i Utdanningsdirektoratet i forbindelse med denne avgjørelsen sa:

«Men eventuelle andre forsøk som innebærer fritak fra skriftlig sidemålsopplæring bør vente til denne evalueringen ferdigstilles»

– altså den av Oslo kommune.

Jeg har da ikke til hensikt å intervenere i det, som jeg heller ikke har gjort når det gjelder behandlingen av dette forsøket i Oslo kommune.

S p ø r s m å l 7

Torbjørn Andersen (FrP) [11:51:56]: Jeg har følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Skjærgårdsskolen på Fevik i Grimstad står i fare for å miste tillatelsen til fortsatt skole drift. Dette er i så fall svært beklagelig, fordi skolen ivaretar både valgfrihet og mangfold og er et adekvat tilbud i forhold til den offentlige skolen. Skjærgårdsskolen representerer i så måte et viktig og godt alternativ for de elever og foreldre som har valgt å benytte denne skolen ut fra både verdisyn og øvrige preferanser.

Hva kan gjøres for å sikre fortsatt drift av Skjærgårdsskolen også i 2005 og videre fremover?»

Jeg er spent på svaret.

Statsråd Kristin Clemet [11:52:45]: En godkjenning etter friskoleloven kan trekkes tilbake ved kvalitative brudd på kravene i friskoleloven, forskrifter gitt med hjemmel i friskoleloven eller forutsetningene for godkjenningen. Dette følger av friskoleloven § 7-2. Myndigheten til bl.a. å trekke tilbake en godkjenning etter friskoleloven har jeg, som forutsatt i St.prp. nr. 65 for 2002-2003, delegert til Utdanningsdirektoratet. Vedtak om tilbaketrekning av godkjenning etter friskoleloven er et enkeltvedtak som kan påklages til Utdannings- og forskningsdepartementet.

Jeg er kjent med at Utdanningsdirektoratet har fattet vedtak om bl.a. å trekke godkjenningen til Skjærgårdsskolen tilbake med virkning fra 1. januar 2005. I brev av 28. oktober fra Utdanningsdirektoratet til Skjærgårdsskolen om «Underretning om tiltak etter friskoleloven m.v.» er skolen orientert om at klagefristen er tre uker fra mottakelsen av brevet. Utdannings- og forskningsdepartementet har i hvert fall ikke pr. nå mottatt klage på vedtaket fra Skjærgårdsskolen.

Dersom Skjærgårdsskolen påklager vedtaket og Utdanningsdirektoratet ikke imøtekommer klagen, skal det sende klagen og andre dokumenter i saken til Utdannings- og forskningsdepartementet. Som klageinstans

kan Utdannings- og forskningsdepartementet avslå klagen eller imøtekomme den. Dette følger av §§ 33 og 34 i forvaltningsloven.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:54:04]: Jeg takker statsråden for svaret og merker meg det.

La meg innledningsvis få understreke at jeg er opptatt av å sikre skoler som Skjærgårdsskolen fortsatt drift, fordi jeg ser det som viktig å skape mer valgfrihet og økt mangfold i norsk skole samt sikre foreldrenes og elevenes rett til å velge andre skoler enn kun de offentlige skolen.

Ut fra det som faktisk har skjedd i denne saken, mener jeg bestemt at det er en altfor dramatisk og altfor streng reaksjonsform om skolen skulle miste retten til fortsatt drift.

Ifølge friskoleloven kan altså departementet gi pålegg om at skoler retter på kritikkverdige forhold. Jeg kan altså ikke se at Skjærgårdsskolen har fått en fullgod sjanse og frist til å rette opp i de forhold som Utdanningsdirektoratet viser til. Har ikke Skjærgårdsskolen nettopp et rimelig krav om å få anledning til å rette opp de forhold som er påvist, før man går til et så dramatisk skritt som å ville nedlegge skolen?

Statsråd Kristin Clemet [11:55:16]: Jeg merker meg dette som en meningsytring. For meg er det viktig at vi forholder oss til lover og regler både når det gjelder det substansielle innhold, og når det gjelder prosedyrer for behandling. Utdanningsdirektoratet har kommet til at det foreligger vesentlige brudd på lov, forskrifter og de vilkår som ligger til grunn for godkjenningen, og det er bakgrunnen for deres vedtak. Men ettersom Utdanningsdepartementet er klageinstans – om det faktisk blir slik, får vi jo se – finner jeg det ikke naturlig å kommentere denne saken ytterligere før et eventuelt endelig vedtak i saken foreligger.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:55:53]: Jeg takker nok en gang statsråden for svaret.

La meg få understreke at både skoleledelsen, foreldrene og lærerne er 100 pst. innstilt på å rydde opp i de pålegg som nå er gitt.

Et annet viktig hensyn er de nær 50 elevene som går på skolen, og som trives der. La meg kort få sitere fra en mail som for få minutter siden dukket opp på skjermen min fra foreldre som har sine barn ved Skjærgårdsskolen:

«Vil bare si takk for at du engasjerer deg for Skjærgårdsskolen! Vi setter stor pris på det! Vi har tre av våre barn på skolen. De stortrives og har de beste forutsetninger for en god læring i små klasser med engasjerte og faglig dyktige lærere. De opplever trygghet og samhold i hverdagen (og det på tross av det mediakjøret som har vært ...) For oss foreldre betyr det så mye at skolen samarbeider med oss når det gjelder de kristne verdier som tross alt vårt land også er bygd på. Friheten til å velge det vi mener er best for våre barn, den foreldreretten er vi villig til å kjempe for. Takk til dere i Fremskrittspartiet som også mener at valgfrihe-

ten er viktig, og vil kjempe for den! Det er en viktig sak! Takk igjen!»

Jeg ber statsråden merke seg de ordene som jeg nå refererte fra Maylin Nyberg.

Statsråd Kristin Clemet [11:57:23]: Jeg er sikker på at den mailen er oppriktig ment, men det er med respekt å melde ikke dette vi diskuterer. Det denne regjeringen har fremmet forslag til, og fått vedtatt, er en friskolereform i Norge som nettopp legger vekt på valgfriheten. Der har vi ingenting å skamme oss over. Men i likhet med Fremskrittspartiet er vi opptatt av lov og orden, og friskoleloven er prinsipielt sett en tilskuddslov, hvor det er mulig å få store tilskudd fra fellesskapets midler, forutsatt at visse premisser og kriterier er oppfylt. Det er den loven vi forsøker å følge etter beste evne. Mer om denne saken synes jeg ikke det er riktig å si, siden departementet er potensiell klageinstans.

S p ø r s m å l 8

Bendiks H. Arnesen (A) [11:58:16]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Det har vært stor enighet om at de fiskerne som er mest plaget av kongekrabbe som bifangst, er de som i første rekke skal få delta i fangst av kongekrabbe. Spesielt har dette vært pekt på når det gjelder de mindre fartøyene, som ikke kan komme utenom de mest belastede kongekrabbefeltene. Nå viser det seg at det nye regelverket totalt utelukker de minste fjordbåtene fra krabbefisken fra og med Porsanger og østover.

Hva vil statsråden gjøre for at fjordfiskerne i disse områdene skal få delta i krabbefisken?»

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen

Statsråd Svein Ludvigsen [11:58:53]: Kongekrabben har gått fra å være en forhatt ressurs langs Finnmarkskysten til å bli en ettertraktet ressurs som gir store inntekter for dem som har tillatelse til å fange den. Fangsten hittil i år er anslått til ca. 62 mill. kr i førsthandsomsetning. I tillegg er det tatt verdifull krabbe vest for 26°.

Siden den regulerte kommersielle fangsten startet opp i 2002, har vi lagt vekt på at de som er særlig plaget av ulempene krabben gir, skal kompenseres gjennom å få delta i den lukrative fangsten av krabbe. Det har særlig vært mindre fartøy som fisker torsk med garn og line, og som fisker rognkjeks. Vilråene for adgang til det regulerte fisket øst for 62° gjenspeiler dette.

Presset er nå stort for at flere skal få delta i krabbefisken siden det er så lønnsomt. Siden 2002 har kvalifiseringen vært basert på en viss mengde fangst av torsk eller rognkjeks i utbredelsesområdet og en lengdebegrensning knyttet til fartøy mellom 21 meter og en nedre grense på 8 meter i 2002, som ble redusert til 7 meter i 2003 og en ytterligere nedsettelse til 6 meter i 2004. Hittil i år har 246 fartøyer av de 260 som har fått deltakeradgang øst for 26°, deltatt.

En ytterligere begrunnelse for å begrense fisket er sikkerhetsmessige aspekter på små båter og å unngå å bygge opp for stor kapasitet, som vil bli et strukturproblem hvis og når krabbebestanden går ned og kvotene må reduseres.

En ytterligere begrunnelse for en nedre fartøygrense har vært hensynet til kvaliteten på fangsten som skal leveres. Næringen har møysommelig bygd opp kongekrabben som en merkevare, og det setter strenge krav til kvaliteten på fangsten, noe som igjen krever god behandling om bord, hvilket igjen krever tilstrekkelig plass til teiner og behandling av fangsten.

I og med at det er satt kvalifiseringskrav til deltakelse og det er stor interesse for å delta, vil selvfølgelig noen falle utenfor kvalifiseringskriteriene. De siste tre årene vi har hatt kommersielt fiske, har vi fra departementets side vist fleksibilitet og høstet erfaringer som har medført endringer i kvalifiseringskravene.

I høst er det, slik representanten Arnesen også peker på, reist krav om å fjerne fullt og helt den nedre lengdegrensen. Det er også fra flere hold krevd at andre kriterier også må endres. Ettersom fartøykvotene for i år er fastsatt og totalkvoten fordelt på fartøyene, ser jeg det ikke som hensiktsmessig å endre fordelingen under årets sesong. Hittil i år er det for øvrig tatt 209 300 krabber av årets kvote på 270 000.

Jeg har imidlertid sagt, senest under Sametingets samling i forrige måned, at vi til neste års reguleringer vil sende spørsmål om å fjerne den nedre lengdegrensen ut på høring i forbindelse med fastsettelse av kriteriene for deltakelse i 2006-fisken.

Jeg gjør imidlertid oppmerksom på – fordi enkelte nærmest tror at man kan fordele krabbekvoter uten at noen merker at de blir mindre – at det er en matematisk selvfølgelighet at med samme totalkvote eller med lavere totalkvote og et større antall fartøy som slipper inn, vil fartøykvoten nødvendigvis måtte gå ned i dette attraktive fisket, som igjen vil gå ut over lønnsomheten for dem som har vært mest plaget.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:02:10]: Jeg takker statsråden for svaret, selv om det var mange forbehold knyttet til mulighetene framover for den gruppen som jeg tar for meg i dette spørsmålet.

Det kan virke slik at man ikke er spesielt glad for å få de minste inn i dette fisket. Det virker som om småskaladrift ikke er så viktig i denne sammenhengen. Når det gjelder sikkerhet, er det vel slik at de båtene det her er snakk om, driver annen form for fiske og har drevet med det i mange år, og sikkerheten skulle vel ikke være verre å ivareta med dette krabbefisken enn med annet fiske.

Statsråden viser til det han har uttalt i Sametinget, at det nettopp er de med de største problemene med kongekrabben som skal få en kompensasjon. Kan man forvente at disse interessene blir ivaretatt i neste runde, slik at de som driver smått og i kombinasjon med andre næringer, får denne kompensasjonen?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:03:22]: Jeg må på det sterkeste avvise at det skulle være slik at småskala ikke er ønsket i dette fisket. Jeg har som statsråd for det første åpnet for det kommersielle fisket. Jeg har åpnet for et fritt fiske vest for 26°, og vi har prioritert nettopp de små båtene, de som har vært mest plaget. Da kan man ikke lettvinnt påstå at småskala og små båter ikke blir prioritert. Det er nettopp det vi har gjort, og det hadde jeg tiltro til at representanten Arnesen var oppmerksom på, når han først stilte spørsmålet.

Når det så gis uttrykk for at man er overrasket over at båter under 6 meter med håndtering av store teiner har større risiko enn hvis de driver med garnfiske eller jukse, eller line for den saks skyld, vitner det kanskje om manglende kunnskaper om det fisket som foregår. Men man har vurdert det slik at det er større risiko knyttet til det. Samtidig har jeg hvert år åpnet for å senke lengdegrensen. Igjen: Vi viser at vi ønsker å prioritere de minste båtene. Jeg har sagt at vi for neste års reguleringer, som gjelder 2006-fisket, skal sende ut på høring og høre næringen selv når det gjelder å åpne for enda flere båter. Men presset er stort for at også andre båter skal slippe inn i dette fisket. Det vil bety at inntektene går ned, og det vil igjen kunne få konsekvenser for det overordnede målet, nemlig at de som har vært mest plaget, nå også skal nyte godt av det når dette er blitt en ressurs. Men jeg synes det er interessant at mange av dem som har kritisert meg og ville at krabben skulle ha vært utryddet, nå gjerne vil ha et kommersielt fiske.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:05:08]: Den kritikken er ikke kommet fra dette hold, iallfall.

Det er framholdt at man i dette bildet med de små fartøyene inne i fjordene også må se på urfolksperspektivet og det som går på kombinasjonsnæringer, som går på bosetting og slike ting. Jeg har lyst til å spørre: Vil dette telle med i en slik vurdering for å få disse småskalafiskerne inn i dette viktige fisket?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:05:42]: Å bringe urfolksproblematikken inn i denne sammenhengen er nok mindre aktuelt. Man har for så vidt ikke tatt de hensynene i den generelle forvaltningen av fiskeressursene, selv om man i enkelte tilfeller har prioritert bosetningen i sterkt samiske bosetningsområder.

Desto mer er dette en utsatt art som ikke har mer enn en 30–40-årig historie, og det har vært tre år kommersielt fiske. Det er ikke til å komme fra at en betydelig andel av dem som driver i dette fisket, er fjordfiskere som også vil kunne definere seg som en del av urbefolkningen, den samiske befolkningen i Finnmark, men det har ikke vært noe kriterium i seg selv. Når vi eventuelt endrer lengdegrensen på fartøyene, slik som vi har gjort både i 2003 og 2004, har vi lagt til grunn helt andre kriterier. Det ville være galt hvis man skulle legge et urbefolkningsperspektiv til grunn når det gjelder lengden på båtene. Så jeg ser ikke helt sammenhengen i det spørsmålet som representanten Arnesen her reiser.

S p ø r s m å l 9

Gunn Olsen (A) [12:07:12]: Mitt spørsmål går til fiskeri- og kystministeren:

«Fra 1. januar 2004 har ordningen med lokale fiskerioppsynsmenn falt bort, og oppsynet skal være overlatt Kystvakta/statlig fiskerioppsyn. Norges største tetthet på fritidsboliger finner vi langs Skagerrakkysten. Det er hevet over tvil at det foregår et utstrakt ulovlig fiske etter hummer i sommermånedene, i den tiden hummeren er fredet. Fangsten foregår ved utstrakt bruk av garn, ved teinebruk og ruser, samt dykking.

Er ikke statsråden så bekymret for hummerbestanden langs Skagerrakkysten at tiltak bør vurderes?»

Statsråd Svein Ludvigsen [12:07:51]: Hummeren er en ettertraktet delikatesse, og i hele dens utbredelsesområde er påstanden om ulovlige fangster dessverre ingen nyhet. Det gir selvfølgelig grunn til bekymring. Derfor har vi også iverksatt tiltak i så måte.

Hva gjelder registrerte fangster, opplever vi at hummerbestanden har gått ned i de senere år, med en bunnnotering i 1992. Toppen var så langt tilbake som i 1945. I de påfølgende år fra 1992 og utover har registreringen vist at det har vært et rimelig stabilt nivå uten klare indiksjoner på ytterligere negativ utvikling av bestanden.

Vi kan overhodet ikke akseptere at det foregår ulovlig fangst av hummer, og vi krever overfor fritidsfiskere og yrkesfiskere i dette området det samme som vi krever av alle andre, at de følger de fangstbegrensninger vi setter i samråd med havforskerne.

Fiskeriforvaltningen har de siste årene hatt økt oppmerksomhet rettet mot ressurskontroll generelt. Effektive ordninger som gir bedre kontroll og mer igjen for den offentlige pengebruken, har vært viktige ledesnorer for dette arbeidet. Vi har valgt å gå bort fra ordningen med tidsbegrenset ansettelse av lokale oppsynsbetjenter til fordel for heltidsansatte inspektører i Fiskeridirektoratet. Heltidsansatte inspektører vil, i kraft av sin erfaring og sine fullmakter, kunne utføre denne oppgaven på en god og kostnadseffektiv måte.

En rekke ulike offentlige instanser langs sørlandskysten, som f.eks. lakseoppsyn, skjærgårdstjenester, fyr-tjenester mv., utfører i dag ulike former for oppsyn eller kontroll langs kysten eller på havet. Fiskerimyndighetene vil nå ta initiativ til å se på mulighetene for å samordne denne aktiviteten i større grad, slik at også hensynet til en styrket ressurskontroll, herunder kontroll med uttaket av hummer, kan ivaretas i større utstrekning enn i dag. En økt bruk av Fiskeridirektoratets fartøy «Munin» på sørlandskysten i sommermånedene skal også inngå i denne vurderingen.

Gunn Olsen (A) [12:09:57]: Jeg takker ministeren for svaret, og er i hvert fall glad for at han deler noe av min bekymring.

Jeg tror nok at på Skagerrakkysten, med hundrevis av fjorder, skjær og holmer, er Kystvakta aldri å se. Det mangelfulle fiskerioppsynet er en sak som samtlige loka-

le fiskerlag på Skagerrakkysten har engasjert seg i. Jeg håper at fiskeriministeren – og kystministeren, kanskje ikke minst – ser at Skagerrakkysten er den mest belastede kyststrekningen i Norge. Det er store interessekonflikter mellom fritid og næring, og bare for å nevne det er det 250 000 registrerte fritidsbåter i dette området. Kontroll med regelverket for fiske burde da være en viktig oppgave.

Det lokale fiskerioppsynet var en ganske billig ordning, som fungerte godt. Vi synes aldri vi har fått noe godt svar på hvorfor oppsynet ble avvirket. Det kunne muligens være penger som gjorde det?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:11:04]: I det året som nå er i ferd med å ebbe ut, har jeg deltatt i møter på begge sider av Oslofjorden med fiskere, og har opplevd den bekymring som er for det fritidsfiske og den aktivitet som foregår langsmed sørlandskysten og Østfoldkysten. Så jeg deler bekymringen. Men det er jo også derfor vi setter i verk tiltak for å styrke kontrollen innenfor de ressursene som er. Bedre kontroll regner vi med å oppnå gjennom de tiltakene jeg nevnte her.

Så er det at man ber om å forlenge det lokale oppsynet. Men vi kan konstatere, slik som det nå blir hevdet fra spørreeren, at det foregår et omfattende ulovlig fiske. Det har altså foregått mens vi hadde det lokale oppsynet. Med andre ord: Det har vist seg ikke å være godt nok. Derfor gjør vi nå endringer, for å få et bedre oppsyn med godt kvalifiserte inspektører. Jeg er litt overrasket over at man på den ene siden uttrykker bekymring for de ulovligheter som det påstås foregår, samtidig som man ønsker å videreføre et system som ikke har avdekket det.

Gunn Olsen (A) [12:12:14]: De meldingene som iallfall jeg mottar, fra bl.a. Fiskerlaget Sør, går ut på at det nå hersker lovløse tilstander på denne viktige kyststrekningen i Norge, og at de lokale fiskerioppsynene var en god motkraft mot dette.

Jeg oppfatter ministeren nå slik at han ønsker å se på saken. Jeg vil oppfatte det som positivt, sjøl om jeg ikke får noen lovnad om at det skal opprettes lokale fiskeritilsyn igjen. Men at man ser på en samordning på alle de områdene som ministeren nå har nevnt i sitt svar, for å få til et bedre tilsyn, er min sterke oppfordring.

Statsråd Svein Ludvigsen [12:13:02]: Jeg er sikker på at spørreeren og jeg har et felles ønske om å få dette under kontroll. Men når det sies at det er «lovløse tilstander», og man samtidig ber om å videreføre det regimet som på en måte har «tillatt» en sånn utvikling, blir det ikke samsvar mellom virkemidler og mål. Jeg mener at de tiltakene vi nå setter i verk, skal være bedre enn det som har vært. Vi har som sagt et felles ønske, spørreeren og jeg, om både å bevare hummeren og å bevare kystaktiviteter.

S p ø r s m å l 1 0

Odd Roger Enoksen (Sp) [12:13:42]: «Norges Fiskerihøgskole har ifølge NRK Troms kommet fram til at

kongekrabben også sprer seg ved krabbelarver som svever i de øvre vannlag med stor hastighet. « – Jeg ser det nesten for meg – ». Det hevdes at krabbene kan spre seg til Bjørnøya og Spitsbergen i løpet av en sommer. Dette innebærer i så fall at det ikke vil være mulig å stanse kongekrabben ved en vestlig grense, slik Regjeringen har lagt til grunn.

Hva vil statsråden foreta seg i forhold til disse nye opplysningene som er framkommet?»

Statsråd Svein Ludvigsen [12:14:20]: Å lytte til representanten Enoksens beskrivelse av larvebevegelsene var nærmest som å lytte til lyrikk!

Men for å svare på det som det spørres om: Fiskerihøgskolen har foretatt datasimuleringer der det er gjort beregninger av mulig spredning av kongekrabbelarver. I simuleringsmodellen er det lagt inn at eggene klekkes på Finnmarkskysten, at larvene er pelagiske, og at de dermed vil drive i vannmassene. Strømforholdene er lagt inn i modellen, og man har funnet at det er sannsynlig at kongekrabbelarver kan spres med havstrømmene til Bjørnøya og Spitsbergen.

Slike datasimuleringer er viktige arbeider for å kartlegge hvilke områder som en bør arbeide videre med. Simuleringene viser at larvene kan spres med havstrømmene, og en naturlig oppfølging av resultatene er at det foretas tokt for å verifisere resultatene av simuleringen. Hvis simuleringen viste at larvene ikke kan spres med havstrømmene, ville det være lite hensiktsmessig å bruke ressurser på slike tokt.

Det er imidlertid ingen feltobservasjoner som tyder på at kongekrabben blir spredt ved at larver blir flyttet over store avstander med havstrømmene. Havforskningsinstituttet kan med stor grad av sikkerhet si at krabbene som så langt er observert vest av 26° Ø, har krabbet dit på egen hånd eller er et resultat av ulovlig utsetting.

For at larvene skal vokse opp, må de bunnslå på relativt grunt vann, og det er ennå ikke foretatt feltarbeid som viser om larvene vil kunne slå seg til ved Bjørnøya eller Spitsbergen.

Forskerne vet ennå for lite om kongekrabbelarvenes opptreden i våre farvann, og simuleringene utført av Norges fiskerihøgskole er et viktig første steg mot å få bedre viten om kongekrabbebestanden. Derfor har vi også prioritert kongekrabbeforskningen og satt av egne midler de siste årene.

Resultatene av simuleringene er interessante, og de kan vise seg å være særdeles nyttige, men det gjenstår mye arbeid før en kan trekke noen konklusjon. Resultatene må verifiseres av tokt, slik at vi kan få sjekket om kartet stemmer med terrenget.

Jeg vil følge det pågående forskningsarbeidet på kongekrabbe nøye, og vi har satt av egne krabbekvoter også for dette arbeidet. Inntil eventuell ny informasjon foreligger, vil tiltakene som er iverksatt for å hindre spredning vestover fra 26° Ø, bli videreført, altså det frie fisket øst for 26° Ø.

Jeg kan også opplyse om at det den 27. oktober ble innført rapporteringsrutiner for fangst av kongekrabbe

vest av 26° Ø. I rapporten som skal sendes til Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark, skal det gis opplysninger om antall kongekrabber fangstet i et direktefiske eller som bifangst, herunder død kongekrabbe som er kastet ut, samt posisjon og redskap.

Jeg vil også legge til at det foregår et betydelig fiske nå vest for 26° Ø, og nyttig informasjon i forskningen på kongekrabben kan høstes av det.

Odd Roger Enoksen (Sp) [12:17:21]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er ganske overbevist om at det er all grunn til også her å legge til grunn et føre var-prinsipp i forhold til utbredelsen av kongekrabben, slik at man ikke på et eller annet tidspunkt står overfor noe som kan betegnes som en økologisk katastrofe hvis kongekrabben får spre seg. Det at det nå foregår et betydelig fiske også vest for 26° Ø, tyder jo på at kongekrabben sprer seg videre vestover, og når forskerne sier at det er sannsynlig at krabben kan spre seg også ved krabbelarver, står vi overfor en situasjon som viser at det forslag som SV har fremmet, og som Senterpartiet har støttet, om å anse kongekrabben som en uønsket introdusert art, kanskje burde ha vært fulgt opp på en annen måte. Men på hvilket tidspunkt og med hvilke midler vil fiskeriministeren intensivere fangsten hvis det nå skulle vise seg at forskningstoktene tyder på at forskerne har rett i sine antakelser?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:18:24]: Det er nok mulig at man skulle ha håndtert kongekrabben som introdusert art på en annen måte enn det som har vært gjort. Representanten Enoksen har sittet i regjering og forvaltet den på den måten jeg og denne regjeringen har videreført det, nemlig at vi skal ha en kommersiell fangst som skal basere seg på forskernes anbefalinger øst for 26° Ø. Så har vi åpnet for å begrense spredningen vest for 26° Ø, men den fremste forskeren, Sundet, Havforskningen og Fiskeriforskning, sier i Aftenposten for få dager siden at det er ingen grunn til å tro at man skulle kunne utrydde kongekrabben. Men det er et utryddelsesfiske vi har åpnet for, for på den måten å begrense spredningen. Det er pr. i dag tatt ca. 22 000 krabber vest for grensen. Det viser at det er en betydelig utbredelse. Størrelsen på den varierer, men russiske forskere, som vet mer om introduserte arter enn vi gjør ut fra den erfaringen vi har i Norge, mener samtidig å kunne påvise at kongekrabben vil vokse til et visst nivå, og så vil bestanden falle. Det får i så fall konsekvenser for det norske fisket i norsk sektor.

Odd Roger Enoksen (Sp) [12:19:38]: Det må erkjennes at forholdet til Russland har vært problematisk når det gjelder å kunne håndtere kongekrabben som en uønsket art. Men også fra det hold har man jo over tid innsett at kongekrabben må forvaltes på en annen måte enn den ble da jeg satt i regjering og problemet ikke var på langt nær så stort som det er i dag. Så holdningen også fra russisk side har endret seg underveis.

Det er nok også riktig at bestanden kommer til å vokse til et visst nivå og så avta – vi kan iallfall håpe det. Men

det tyder jo på at man har nådd en grense for hvor stort grunnlag det er for vekst, noe som igjen vil berøre de havområder som kongekrabben er i, og dermed også forgrunnlaget for viktige fiskeslag for nasjonen.

Det er vel kanskje så langt det er mulig å komme i denne omgang, men det er opplagt at når kongekrabben nå sprer seg også vest for 26° Ø, har vi helt andre typer havstrømmer, som bringer larver og kongekrabber fortere oppover mot de sårbare områdene i Barentshavet, noe som igjen kan føre til nye ødeleggelser, som vi i dag ikke kjenner.

Statsråd Svein Ludvigsen [12:20:46]: Jeg er tilfreds med at representanten Enoksen er enig med meg i at vi må forvalte kongekrabben på en annen måte enn andre bestander som vi har felles med Russland. Det er derfor vi presser på og i fjor fikk aksept fra Russland for at vi vest for 26° Ø kan forvalte kongekrabben som en nasjonal ressurs, mens man på østsiden skal forvalte den sammen med Russland. Det er et helt nytt prinsipp, som vi ikke har fått gjennomslag for når det gjelder andre arter – heldigvis, holdt jeg på å si, for felles bestander skal forvaltes felles. Men nettopp trusselen og mangelen på kunnskaper om en introdusert art har gjort det nødvendig å iverksette et utryddelsesfiske. Ifølge forsker Sundet er utrydding ikke mulig, men med et uttak til nå på 22 000 krabber må vi kunne ha lov til å tro at det i hvert fall bidrar til å begrense spredningen og veksten. Men vi må erkjenne at her er det mye vi ikke vet.

S p ø r s m å l 1 1

Svein Roald Hansen (A) [12:22:03]: «På Årum i Fredrikstad ønsker beboerne en kraftlinje lagt i bakken. På et møte med beboerne 18. oktober i år sa Kreftreregisterets leder, Frøydis Langmark, ifølge Fredrikstad Blad 19. oktober, at luftstrekk over dette boligområdet langt fra er optimalt i forhold til føre var-prinsippet. Hun sa også at som kvinne, mor og bestemor mener hun ett kreftilfelle er ett for mye.

Innebærer dette at fagmyndighetene nå vil endre sin tilråding til departementet og tilrå å høyspentlinjen gjennom bebyggelsen på Årum legges i bakken?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:22:34]: Forhold vedrørende kraftlinjen i Årum i Fredrikstad har tidligere blitt omtalt i svar fra olje- og energiministeren og helseministeren på spørsmål nr. 874, 875 og 913 til skriftlig besvarelse. Bakgrunnen for den oppmerksomheten som denne saken har fått, er at Kreftreregisteret i mai i år publiserte en studie som konkluderer med økt risiko for brystkreft hos kvinner som har bodd i nærheten av høyspentledninger i lang tid.

På anmodning fra det tidligere Helsedepartementet har Statens strålevern vurdert denne forskningsstudien og konkludert med at én forskningsstudie ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å endre dagens forvaltningspraksis. Men den gir støtte til en fortsatt forsiktighetsholdning i forbindelse med nye byggesaker og konsesjoner til byg-

(Statsråd Gabrielsen)

ging av nye høyspentledninger eller ved oppgradering av eksisterende ledninger. I påvente av klarere vitenskapelige data anbefaler Statens strålevern en fortsatt varsomhetsstrategi ved nybygging.

Som en oppfølging av Strålevernets konklusjon har Helse- og omsorgsdepartementet og Olje- og energidepartementet bedt Statens strålevern nedsette og lede en arbeidsgruppe med sikte på å konkretisere og utdype denne forvaltningsstrategien.

På bakgrunn av at folk i Årum opplevde en unaturlig høy forekomst av krefttilfeller blant beboerne nær kraftledningen, gav det tidligere Helsedepartementet Kreftregisteret i oppdrag å planlegge og gjennomføre et informasjonsopplegg for befolkningen i Årum. Det er dette møtet representanten Svein Roald Hansen refererer til i sitt spørsmål.

På møtet deltok representanter fra Kreftregisteret, fra Statens stålevern, fra kommunehelsetjenesten i Fredrikstad og ca. 50 representanter for befolkningen i området. Kreftregisteret opplyser i en skriftlig rapport til meg at begge de to fagetatene på dette møtet gav klart uttrykk for at de ikke hadde noe grunnlag for å tro at det var en sammenheng mellom krefttilfellene i området og kraftledningen. I lys av befolkningens størrelse, kjønns- og alderssammensetning mener Kreftregisteret at kreftforekomsten i det aktuelle området ikke kan anses å være unormalt høy. Helse- og omsorgsdepartementet avventer en endelig rapport fra Kreftregisteret med en nærmere analyse av de aktuelle krefttilfellene i forhold til den registrering og de analyser av kreftforekomst som skjer løpende i Kreftregisteret.

Som helse- og omsorgsminister legger jeg vekt på at den politikk som føres, er basert på velfunderte, faglige råd. Som jeg har redegjort for, har ikke fagmyndighetene gitt noe grunnlag for å endre dagens forvaltningspraksis. Når det gjelder spørsmål vedrørende planlegging og plassering av kraftledninger, vil jeg vise til at det er olje- og energiministerens ansvarsområde. Olje- og energiministeren har opplyst at gjeldende forvaltningsstrategi, slik det fremgår av NOU 1995:20 og St.prp. nr. 65 for 1997-1998, er lagt til grunn for energimyndighetenes behandling av Årum-saken, i likhet med andre kraftledningsaker.

Svein Roald Hansen (A) [12:25:33]: Jeg er glad for at Kreftregisteret gjennomfører undersøkelser på Årum, og at Statens strålevern leder en arbeidsgruppe som gjennomgår forvaltningspraksisen med sikte på utdyping og konkretisering. Men når Statens strålevern etter brystkreftundersøkelsen anbefaler en fortsatt varsomhetsstrategi, og når Kreftregisterets direktør på møtet i Årum sa at luftstrekk i dette tilfellet langt fra er optimalt i forhold til en føre var-strategi, vil jeg spørre: Ser ikke statsråden det slik at det Kreftregisterets direktør sier, er at i dette tilfellet er ikke luftstrekk i tråd med det Statens strålevern anbefaler at man skal legge til grunn, nemlig en varsomhetsstrategi?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:26:19]: Jeg kan i hvert fall si til representanten Hansen at jeg skvatt litt i

stolen da jeg så nyhetssendingen og hørte Kreftregisterets direktør uttale seg både på et vitenskapelig fundert grunnlag og som mor og bestemor. Det er klart at i de tilfellene hvor det er en avstand mellom disse utsagnene, kan det fremstå som problematisk. Jeg har utbedt meg og fått et brev fra direktør Langmark om dette, og fra det vil jeg sitere:

«På tross av mitt nei «som mor og bestemor» ble den vitenskapelig vurdert svake assosiasjon mellom elektromagnetiske felt og kreft hele tiden presisert, såvel av meg som av Aage Andersen og Tore Tynes. Men jeg fikk meg altså ikke til, tross tynn statistikk, å trekke på skulderen av uroen.»

Svein Roald Hansen (A) [12:27:26]: Da vil jeg bare håpe at den gjennomgangen som nå skjer, og også den oppfølgingen av den urovekkende undersøkelsen som viser flere tilfeller av brystkreft blant kvinner som bor nær høyspentledninger, enn blant dem som bor lenger unna, vil føre til at man innskjerper føre var-prinsippet, at man senker terskelen for å benytte bakkestrekk gjennom boligområder, og at man også, i lys av den oppmerksomhet og den debatt som har vært rundt dette konkrete tilfellet, er villig til foreta en ny vurdering av luftstrekket gjennom dette området hvis konklusjonen blir at man skal innskjerpe føre var-prinsippet. Jeg vet at dette ligger under en annen statsråds ansvarsområde, men jeg tillater meg likevel å gi uttrykk for et håp om at det vil bli utfallet i saken.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:28:23]: Som representanten sier, ligger selve det formelle, det å gi tillatelse og ikke gi tillatelse, under olje- og energiministeren, men jeg har et konstitusjonelt ansvar for Statens strålevern og Kreftregisteret, som er de to faglige instansene som nyttes i denne type spørsmål. Selv om det er Helse- og omsorgsdepartementet som gir anbefaling til Olje- og energidepartementet i denne typen saker, er det mer eller mindre som postkasse for våre to faglige etater.

Hvis det i de undersøkelsene vi nå gjør på dette området, fremkommer indikasjoner som underbygger at det er grunn til å legge enda større vekt på et føre var-prinsipp og en forsiktig agering, er det klart at dette må kommuniseres til Olje- og energidepartementet, som altså er det departementet som gir tillatelse. Så fra Helse- og omsorgsdepartementets side er vi beredt, når som helst, når vi har et annet vitenskapelig grunnlag enn det som er tilfellet pr. i dag.

S p ø r s m å l 1 2

Harald T. Nesvik (FrP) [12:29:37]: Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Dette året har det kommet nye regler for dekning av utgifter til næringsmidler. Dette har ført til at noen barn med medfødte stoffskiftelidelser har falt ut av stønadsordningen i folketrykkløven § 5-14. For noen koster spesialmat 40 000 kr pr. mnd. Selv om dekningsgraden er 90 pst., blir 4 000 kr en stor belastning for dem det gjel-

der. Dette angår ikke mange barn, men uten spesialkosten vil noen dø og noen bli mentalt tilbakestående eller miste fysisk funksjonsevne, ifølge ekspertene.

Hva kan gjøres for å hjelpe disse barna?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:30:20]: Fra 1. september 2004 er det innført en ordning med prisregulering av næringsmidler til spesielle medisinske formål, de såkalte dietetiske næringsmidler. Den nødvendige forskriftsendringen –ny § 3a i blåreseptforskriften – ble fastsatt i august 2004 og samler de tidligere spredte refusjonsbestemmelsene for næringsmidler til spesielle medisinske formål i en felles refusjonsordning.

Rikstrygdeverket har gjort departementet kjent med at en del pasienter med stoffskiftesykdommer som tidligere har fått refusjon for slike næringsmidler gjennom blåreseptforskriften § 2, ikke oppfyller kriteriene for refusjon under den nye forskriften. Konsekvensen er at pasientene må søke bidrag for dekning av utgifter gjennom folketrygdlovens bidragsordning, og at de dermed, som representanten Nesvik anfører i sitt spørsmål, får en høyere egenandel enn tidligere.

Det var imidlertid en klar forutsetning for den nye refusjonsordningen at pasientene skulle få samme tilbud som før forskriftsendringen. Det skal derfor gis refusjon til slike næringsmidler for pasienter med stoffskiftesykdom. Dette innebærer at forskriften skal tolkes utvidende, dvs. tolkes i lys av at disse pasientene var ment omfattet av refusjonsordningen da ordlyden ble foreslått. Departementet har allerede bedt Rikstrygdeverket foreta de nødvendige endringer i rundskrivet til folketrygdloven § 5-14 i samsvar med dette. Departementet har også bedt Rikstrygdeverket informere alle involverte aktører om denne endringen, som vil få tilbakevirkende kraft til 1. september 2004.

Jeg forventer derfor en snarlig løsning for de pasientene som representanten nevner i sitt spørsmål.

Det vil videre, for ordens skyld, bli foretatt en endring i blåreseptforskriften § 3a for å presisere at stoffskiftesykdommer omfattes av forskriften. Rikstrygdeverket er gitt i oppdrag å utarbeide forslag til en slik forskriftsendring.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:32:20]: Min oppfølging blir rett og slett følgende: På vegne av disse barna takker jeg helse- og omsorgsministeren for at han har grepet fatt i denne saken etter at den kom opp, og gratulerer ham for godt utført arbeid.

Presidenten: Ønsker statsråden en kommentar?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:32:34]: Det fremstår som overflødig, president!

S p ø r s m å l 1 3

John I. Alvheim (FrP) [12:32:58]: Jeg har følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsminister:

«På Adresseavisens nettside 3. november 2004 omtales en SINTEF-rapport som viser at 3 500 unge og psykisk syke barn står uten tilbud i Midt-Norge. Fagdirektør for psykiatri, Thoresen, bekrefter at de ligger etter. I mange regioner er man godt på vei med dette arbeidet, men i Midt-Norge henger man etter. Sosial- og helsedirektoratet bekrefter at Midt-Norge har ligget etter siden opptrappingsplanen startet. Også bemanningen i regionen er dårlig, slår SINTEF-rapporten fast.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre situasjonen?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:33:46]: Innledningsvis ønsker jeg å si noe om disse tallene. Etter at opptrappingsplanen for psykiatri er ferdig, skal vi ha et tilbud til 5 pst. av gruppen barn og unge. For Helse Midt-Norge betyr det at vi i 2008 skal ha tilbud til 7 730 barn og unge. I dag har vi i Helse Midt-Norge et tilbud til 2,7 pst. av gruppen barn og unge, som tilsvarer et tilbud til 4 140 barn og unge. Differansen mellom disse tallene blir i overkant av 3 500, som er presentert i Adresseavisens overskrift som antall unge uten behandling i Helse Midt-Norge. Dette er mål for dimensjoneringen av tjenestetilbudet i forhold til befolkningsstørrelsen og må ikke forstås som det faktiske tallet på de barn og unge som står på venteliste. Det står 464 barn og unge på ventelistene for Helse Midt-Norge pr. 31. august i år. Det er altså ikke slik at det i Helse Midt-Norge står 3 500 på ventelister. Ventetiden innen barne- og ungdomspsykiatrien i Helse Midt-Norge er også redusert fra ca. 125 dager i 2002 til i dag ca. 90 dager. Utviklingen går i riktig retning, selv om ventetiden fortsatt er altfor lang.

Hovedformålet med Opptrappingsplanen for psykisk helse er å styrke tilbudet og utjevne store geografiske forskjeller i tjenestetilbudet. Spesielt innen barne- og ungdomspsykiatrien var forskjellene mellom fylkene store. Sør-Trøndelag hadde f.eks. en dekningsgrad for behandlingstilbud for barn og unge på 1,1 pst. i 1999, den laveste dekningsgraden for fylkene i landet. Av denne grunn har Helse Midt-Norge en særlig utfordring i årene som kommer.

Helse Midt-Norge har utarbeidet et eget Handlingsprogram for psykisk helsevern i regionen. Programmet omfatter også tiltak for å øke tilbudet til barn og unge. Ifølge statistikk fra SAMDATA har Helse Midt-Norge hatt større økonomisk vekst i psykisk helsevern enn i somatikk i perioden 2002–2003. Veksten har vært størst innen barne- og ungdomspsykiatri, og denne prioriteringen skal fortsette.

En rekke utbyggingsprosjekter er nå i slutføringsfasen. Disse vil bidra til å styrke tjenestetilbudet til barn og unge med psykiske problemer. I Levanger ferdigstilles det nå i november ny poliklinikk og en ny døgnenhet. Ved DPS Tiller i Trondheim vil det i løpet av desember bli ferdigstilt ny poliklinikk og dagavdeling for barn og ungdom. I løpet av neste år vil det også bli ferdigstilt utbyggingsprosjekter ved DPS Volda og DPS Kristiansund, som vil bidra sterkt til å øke kapasiteten. I tillegg tar Helse Midt-Norge i løpet av 2005 sikte på å starte ut-

bygging av en ny familieenhet og poliklinikk for barn og unge i Trondheim. Dette er alle utbyggingsprosjekter som følger av Opptappingsplanen for psykisk helse.

Vi er på sporet i forhold til å få opp et godt behandlingstilbud til barn og unge i Helse Midt-Norge, selv om det må erkjennes at vi ikke på noen måte er i mål.

John I. Alvheim (FrP) [12:36:48]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg skal ikke ta opp noen diskusjon om antallet, men selv fire hundre og noenogseksti barn som venter på psykiatrisk behandling, er altfor mange. Det er nettopp i barnealderen det er så viktig at denne behandlingen kommer i gang. Jeg går ut fra at også helseministeren er enig med meg i det.

Helsedirektoratet har jo selv bekreftet at Helse Midt-Norge har kommet på etterskudd når det gjelder opptappingsplanen. Da er mitt spørsmål til helseministeren: Hvorfor har ikke departementet grepet inn tidligere overfor Helse Midt-Norge, hvis man har vært klar over at de ligger betydelig etter opptappingsplanens intensjoner?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:37:35]: Jeg tror det muligens kan bero på en eller annen form for misforståelse når det sies at man ligger etter opptappingsplanens målsetting, som er en dekningsgrad på 5 pst. i alle de fem regionale helseforetakene. Helse Midt-Norge var det helseforetaket som hadde lengst vei å gå. De hadde et utgangspunkt på 1,1 pst. og skulle opp på 5 pst. De er nå kommet opp på 2,7 pst. La meg si det sånn: Generelt er det slik at man i somatikken har hatt en årlig vekst som er større enn i psykiatrien, nasjonalt, mens det i Midt-Norge har vært gjort konkrete prioriteringer som har ført til at man har hatt større vekst i psykiatrien enn i somatikken. Det har også i Midt-Norge vært en fantastisk utvikling, selv om vi altså ikke er i mål. Dekningsgraden har økt fra 1,1 pst. til 2,7 pst., og målsettingen er 5 pst. Alle indiksjoner tyder på at Stortingets målsetting om 5 pst. vil bli nådd ved utgangen av 2008, som er endemålet hva gjelder dato for opptappingsplanen for psykiatri.

John I. Alvheim (FrP) [12:38:39]: Jeg takker igjen helseministeren for svaret. Det er ikke så veldig mange måneder siden vi hadde denne saken oppe her i spørretimen fordi Helse Midt-Norge hadde gjort et vedtak om å stille videre utbygginger av DPSer i bero.

Noe annet, mer prinsipielt, er at det er frustrerende stadig vekk å registrere uheldige forhold i mange av helseforetakene når det gjelder opptappingsplanen for psykiatri. Jeg kan i den sammenheng vise til siste rapport fra Riksrevisjonen, hvor man ikke er i stand til å dokumentere hvordan man har brukt øremerkede midler til psykiatri. Føler de regionale helseforetak seg så fristilt fra faglig politisk styring, regelverk og lovverk at de gjør omtrent som de selv vil? Vil helseministeren i denne sammenheng vise muskler ved virkelig å gå inn og rydde opp i disse forhold i samtlige helseforetak?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:39:47]: Det kunne være fristende å svare med et ord på to bokstaver som begynner på j og slutter med a. Jeg tror Alvheim har kunnskap om at jeg på en ganske konkret måte har tatt fatt i disse tingene i de regionale helseforetakene. Jeg er også glad for den støtten jeg har fått i media fra leder av sosialkomiteen vedrørende det som av enkelte er blitt oppfattet som at statsråden går for detaljert til verks.

Det er behov for en bedre kontrollvirksomhet med våre regionale helseforetak. Jeg holder i disse dager på å omorganisere departementet, herunder å etablere en egen kontrollenhet, slik at jeg skal kunne ha en fortløpende kontroll og oversikt, og slik at jeg til enhver tid kan møte i spørretimen og si at vi gjør det som Stortinget har bedt oss om å gjøre.

Det er nødvendig med en annen form for dialog med de regionale helseforetakene som et alternativ til å sitte i åndeløs spenning og vente på Riksrevisjonens rapport.

S p ø r s m å l 1 4

May Hansen (SV) [12:41:05]: Jeg vil stille helse- og omsorgsministeren et spørsmål:

«Sykepleiestudenter, ufaglærte pleieassistenter og hjelpepleiere blir presset til å ta på seg oppgaver de ikke har kompetanse til å gjøre. Norsk Sykepleierforbund advarer og sier at dette kan ramme pasienter. Helsetilsynet svarer med at helsepersonell selv er ansvarlig for ikke å påta seg oppgaver de ikke er kvalifisert til, for da kan de bli straffet om noe går galt.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre at man under utdanning og som ufaglært blir presset til å utføre oppgaver man ikke er kvalifisert til?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:41:45]: Både det enkelte helsepersonell og virksomheten som sådan har et ansvar for å sikre faglig forsvarlige helsetjenester.

Helsepersonelloven regulerer helsepersonells plikter og rettigheter. Etter loven er hjelpepleiere en autorisert helsepersonellgruppe. Ufaglærte pleieassistenter og studenter er definert som helsepersonell når de yter helsehjelp i helsetjenesten. Alle de gruppene som nevnes i spørsmålet til representanten May Hansen, er altså regulert av helsepersonelloven når de yter helsehjelp.

I helsepersonelloven § 4 stilles det krav til at helsepersonell utfører sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.

I samme lovs § 5 åpnes det for at helsepersonell kan overlate bestemte oppgaver til annet helsepersonell hvis det er forsvarlig ut fra oppgavens art, personellens kvalifikasjoner og den oppfølging som gis. Medhjelpere er underlagt helsepersonellens kontroll og tilsyn.

Elever og studenter skal som regel bare gis oppgaver ut fra hensynet til opplæring. Den praksisopplæring som foregår på sykehus, skal foregå under veiledning av kvalifisert helsepersonell. De regionale helseforetakene skal

sørge for at praksisopplæringen er kvalitativt god og har en tilstrekkelig kapasitet.

Representanten May Hansen viser til at de omtalte gruppene helsepersonell blir «presset» til å utføre oppgaver de ikke har kompetanse til. Dersom oppgaver overlates til andre som ikke er kvalifisert, kan dette være ufor-svarlig og et brudd på helsepersonelloven.

Også virksomheter som er regulert av spesialisthelse-tjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven, har et ansvar for at helsetjenester som ytes i virksomheten, er for-svarlige. Virksomhetene skal bl.a. tilrettelegge slik at helsepersonell gis nødvendig opplæring.

Arbeidsgiver har et ansvar for å sikre seg at studenter ikke settes til oppgaver de ikke har kompetanse til å løse. Dette følger av det allmenne ansvar som arbeidsgiver har i forhold til den realkompetanse som arbeidstakerne har. Dette er spesifikt omtalt i lov om spesialisthelse-tjenester § 3-10. Det er for øvrig i lov om helsepersonell tydeliggjort at også elever og studenter som yter helse-hjelp, er å betrakte som helsepersonell.

Enhver som yter helsetjeneste, skal ifølge tilsynsloven etablere et internkontrollsystem for virksomheten og sør-ge for at virksomhet og tjenester planlegges, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i med-hold av lover og forskrifter.

Helse- og omsorgsdepartementet har understreket overfor de regionale helseforetakene de pliktene som føl-ger av internkontrollbestemmelsen, inklusiv ansvaret for å sikre at denne er kjent av og følges i så vel egne helse-foretak som i virksomheter man har avtale med. Departementet vil også fremover særlig følge opp dette ansvaret.

May Hansen (SV) [12:44:48]: På grunn av dårlig kommuneøkonomi rundt omkring i Norge skjer det hver eneste dag at ufaglærte, sykepleiestudenter og hjelpe-pleiere må gi ut medisiner. Det er nettopp blitt gjort en stor undersøkelse i alle kommunene i Østfold, hvor alle de kommunene som har svart, det var ti kommuner, tror jeg, sier at dette skjer hver dag. Det skjer i alle disse gruppene.

Det ble sendt et brev til Høgskolen i Nord-Trøndelag, som svar på et lignende spørsmål som jeg nå stiller mi-nisteren, og der svarer Sosial- og helsedirektoratet at sy-kepleiestudenter har ingen selvstendig myndighet til å håndtere legemidler. Praktisk opplæring i legemiddel-håndtering skal derfor foregå ved at autorisert sykepleier er til stede og kontrollerer. I dag er det mange sykepleie-studenter i dette landet som ikke har sykepleiere ved si-den av seg, og som må utføre disse oppgavene. Jeg spør igjen: Hva vil statsråden konkret gjøre med dette?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:45:53]: Jeg har listet opp det ansvaret man har når man er helseperso-nell, uansett hvor man jobber. Representanten Hansen gav jo for så vidt svaret selv innledningsvis, der det blir pekt på at på grunn av kommuneøkonomi osv. – Jeg fø-ler meg ganske sikker på at vårt helsepersonell på ca. 250 000 ansatte vil ha nøyaktig de samme problem-stillingene knyttet til sin situasjon om det skulle bli 1

eller 2 pst. flere av samme stillingskategori. Vi må hol-de på det enkle faktum at det er virksomhetene selv som har et hovedansvar for å sørge for internkontrollrutiner og en bemanning som er i overensstemmelse med lo-vens krav. Vi må aldri frita de 250 000 som jobber i helse- og omsorgsvesenet, for det personlige ansvar man også har.

May Hansen (SV) [12:46:59]: Legemidler er potensielt skadevoldende, og det er en rekke muligheter for at alvorlige feil kan oppstå ved administrasjon. Dette er også velkjent i helsevesenet, og man søker på ulike måter å redusere risikoen for feil og alvorlige pasientskader. Vi har hatt flere rettssaker i Norge hvor ferdigutdannede sy-kepleiere har blitt dømt og ikke lenger kan virke som sy-kepleiere.

Jeg synes statsråden er litt defensiv. Dette er altså stu-denter som er under utdanning, som blir pålagt denne type jobb, som har problemer med å si nei, og som er ale-ne på jobb i hjemmesykepleien og på ulike institusjoner, og det er veldig vanskelig å si nei til dette. Vil statsråden kunne komme med noen klare direktiver overfor utdan-ningsinstitusjonene om at dette ikke er lov?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:48:02]: Jeg holdt på å si: Kjære vene, å gi høyskolene direktiv om at dette ikke er lov! Å forholde seg til det helselovverket vi har, er noe av det mest grunnleggende i helseutdanningen, uansett hvilken profesjon det er. Vi har 36 lover som Stortinget har vedtatt som styrer spesialisthelsetjenesten. Jeg forutsetter jo at det som er relevant for de enkelte yr-kesgruppene, har man kompetanse på, for det er en del av utdanningen allerede.

Så til det med feilmedisinering. Det er klart at det er et alvorlig problem i norsk helsevesen at vi har en betydelig grad av feilmedisinering. Det er riktig som det sies, at sy-kepleiere, men også leger, har blitt dømt og fratatt retten til å praktisere på grunn av det. Jeg vil i realiteten si til våre unge studenter at hvis en overordnet pålegger en å gjøre noe som er ulovlig, er det ingen grunn til å gjen-nomføre det. Ingen skal behøve å sette sin personlige in-tegritet så til de grader til side fordi man blir pålagt noe av overordnet myndighet. Ingen kan pålegges å gjøre lovbrudd.

May Hansen (SV) [12:49:12]: Takk for svaret.

S p ø r s m å l 1 5

Arne Sortevik (FrP) [12:49:32]: Spørsmålet til sam-ferdselsministeren er som følger:

«Jondalstunnelen er ett av få gjenværende større fyl-kesvegprosjekt. Det arbeides med å få statlig bidrag innenfor overgangsordning for slike prosjekt i 2005. Det foreligger ikke regler for kvalitetssikring av fylkesveg-prosjekt. Regionvegkontor Vest har likevel engasjert eksternt konsulent for kvalitetssikring til tross for at dette vil skje også senere i prosessen, og at dette derved kan forsinke fremdriften for prosjektet.

Har departementet godkjent fremgangsmåten som her er valgt?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:50:07]: Statens vegvesen Region Vest har ansett det nødvendig å gjennomføre en ekstern kvalitetssikring av prosjektet Jondalstunnelen som en del av sin faglige vurdering av saken overfor fylkeskommunale myndigheter. Dette har spesielt bakgrunn i at det lokalt har vært stilt kritiske spørsmål ved Vegvesenets kostnadsoverslag for prosjektet. Kvalitetssikringen har vært gjennomført etter et enklere opplegg enn det ordinære opplegget for kvalitetssikring av riksvegprosjekter slik dette følger av Finansdepartementets rammeavtale. Spørsmålet om å gjennomføre en ekstern kvalitetssikring har vært tatt opp med fylkeskommunen, og fylkesutvalget har sluttet seg til dette.

Jeg er tilfreds med at Region Vest har tatt initiativ til å igangsette en kvalitetssikring. Dette er en styrke i etatens faglige tilråding om prosjektet.

Fylkeskommunen har ikke prioritert Jondalstunnelen innenfor handlingsprogrammet for fylkesfordelt ramme til øvrige riksveger i Hordaland for perioden 2002–2005. Jondalstunnelen er heller ikke blitt prioritert av fylkeskommunen i de årlige riksvegbudsjetter i perioden. I Samferdselsdepartementets retningslinjer for handlingsprogrammet for perioden 2006–2015 er det for prosjektet Jondalstunnelen åpnet for at ordningen utvides til å omfatte perioden 2006–2009. Eventuelle tilskudd vil fortsatt måtte prioriteres innenfor den fylkesfordelte rammen til øvrige riksveger i Hordaland i denne perioden.

Dersom det kun skal benyttes fylkeskommunale midler til prosjektet, vil det være opp til fylkeskommunen selv å ta stilling til om den gjennomførte kvalitetssikringen er tilstrekkelig i forbindelse med realisering av prosjektet. Hvis det imidlertid skal benyttes statlig delfinansiering og/eller statlig engasjement i prosjektet, må staten vurdere om kvalitetssikringen er tilstrekkelig.

Arne Sortevik (FrP) [12:52:14]: Jeg takker for svaret, men deler av det dreier seg om prioritering av veimidler, som det altså ikke er spurt om i spørsmålet.

Det er selvfølgelig viktig og riktig med kvalitetssikring, og spørsmålet tar først og fremst sikte på å oppklare om etaten følger de statlige retningslinjer for kvalitetssikring som er trukket opp. Så langt jeg kjenner til, er regelverket slik at det er Finansdepartementet som har ansvaret for ordningen med ekstern kvalitetssikring på statlige prosjekter over 500 mill. kr. Prosjektet så langt, og også antydning i videre behandling i fylkeskommunal regi, forutsetter statlig medvirkning. Det er fagdepartementet som er oppdragsgiver, meg bekjent, og det er Finansdepartementet som bestiller innenfor rammeavtalen. Etter det statsrådets eget departement opplyser så sent som 5. november i år, er det gjort kjent for Statens vegvesen at etater ikke er oppdragsgiver for statlig kvalitetssikring. Er det noen grunn til å fravike dette kvalitetssikringsopplegget for dette prosjektet?

Statsråd Torild Skogsholm [12:53:25]: Det er nesten underlig å stå i denne sal og oppleve at man nesten blir kritisert for at det er satt i gang en kvalitetssikring. Jeg har vært på høring i dette hus fordi det har blitt hevdet at Vegvesenet – i den grad Vegvesenet har vært inne i prosjektene – ikke hadde kontroll på kvaliteten i de analysene som har vært foretatt i forkant av gjennomføringen av et prosjekt. Da må jeg si at det er en styrke å få gjennomført en ekstern kvalitetssikring uansett om den skulle ha utgangspunkt i det regelverket som gjelder, eller om det er noe man frivillig har tatt initiativ til. Her er vi i et grenseland i forhold til regelverket. Men jeg tar det som en styrke at Vegvesenet tar det så på alvor at man velger å få gjennomført en kvalitetssikring.

Arne Sortevik (FrP) [12:54:19]: Jeg takker igjen for svaret.

Problemstillingen er selvfølgelig ikke at spøreren har noe imot kvalitetssikring. Spøreren er opptatt av at regelverket for statlig kvalitetssikring blir fulgt, og er underende til at en underliggende etat kan påta seg en kvalitetssikringsrolle som ikke ligger i systemet, og som heller ikke er antydning innført, for det er faktisk slik at dette kvalitetssikringssystemet også er omtalt i Gul bok, altså i statsbudsjettet for inneværende år. Da etterlater dette en tvil om at etaten har andre ærend enn å sikre kvalitet, at man vil påvirke sluttresultatet av prosjektet.

Til slutt vil jeg be statsråden bekrefte at kvalitetssikringsrapporten selvfølgelig vil være offentlig tilgjengelig, slik at både fylkeskommunen og andre interesserte parter får full innsikt i både resultatet av kvalitetssikringen og de premissene som ligger til grunn for gjennomført kvalitetssikring.

Statsråd Torild Skogsholm [12:55:25]: Selvfølgelig vil en kvalitetssikringsrapport være offentlig. Jeg vil fortsatt stå på at det er viktig at vi har så god kvalitet som mulig på de beslutningsgrunnlag som vi har. Jeg vil for framtiden også støtte opp om de initiativ som blir tatt i forhold til kvalitetssikring, også i de tilfeller hvor det strengt tatt kanskje i henhold til regelverket ikke er stilt offisielt eller formelt krav om det. Men jeg syns det er en styrke for saksbehandlingen at man har noen eksterne som også har gått igjennom de analysene som gjøres. Jeg kan ikke se at det skal svekke en sak. Det stiller jeg meg rett og slett uforstående til. Derfor vil jeg støtte at det blir gjennomført kvalitetssikring.

S p ø r s m å l 1 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Olav Akselsen til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A) [12:56:34]: Eg vil gjerne få gje samferdselsministeren høve til å gje eit positivt svar på eit godt spørsmål:

«I samband med sprenginga av Rullestadstunnelen vert store steinmassar tippa i Åkrafjorden. Bygdefolket øn-

skjer å nytta delar av desse massane lokalt, noko dei hev-
dar òg vil vera billigare enn å dumpa steinmassane i fjor-
den. Ifølgje media er det regelverket til Vegvesenet som
hindrar ei betre utnytting av desse steinressursane.

Er statsråden nøgd med denne situasjonen, eller vil ho
gjera noko?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:57:08]: Statens veg-
vesen legger vekt på at vegprosjektene gjennomføres
med rasjonell anleggsdrift. Den lokale interessegruppa
har fått tilbud om å overta stein fra tunnelen gratis, men
Statens vegvesen har ikke påtatt seg kostnader med eller
ansvar for å gjennomføre private tiltak. Så langt har det
ikke vært lokal interesse for dette tilbudet. Statens vegve-
sen disponerer derfor massene på annen måte. Det er
ikke regelverket, men hensynet til anleggsdriften som
medfører at steinmassene fra anlegget må transporteres
bort.

Så vil jeg understreke at jeg har fått opplyst at tilbudet
fra Statens vegvesen fortsatt står ved lag. Det er dermed
fortsatt mulig for lokale interessenter å nytte steinmasser
til lokale tiltak.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A) [12:57:59]: Eg tak-
kar for svaret.

Det er for så vidt flott at det tilbudet står ved lag. Det
som antakeleg er det springande punktet, er om Statens
vegvesen kan køyra massen til ein annan plass enn til
Åkraffjorden, dit dei no køyrer han. Det er ikkje nok med
at dei dumpar han til ingen nytte, men det er til og med
slik at fylkesmannen har sagt at det er ei lite ynskjeleg
ressurshandtering. For meg verkar det som om dette er ei
sak der det hadde vore bra for alle partar om ein kunne
finna ei praktisk løysing, og eg spør statsråden: Vil ho
oppmoda Vegvesenet til å køyra massane ein annan
plass, sjølv om dei ikkje tek kostnader utover det?

Statsråd Torild Skogsholm [12:58:39]: Jeg vil for
det første igjen understreke at dette tilbudet står ved lag,
så jeg håper den kontakten blir etablert mellom de invol-
verte partene. Jeg er selvfølgelig veldig positiv til at dette
kan brukes til noe fornuftig, gitt at kjøringen kan løses på
en rasjonell måte som betyr at Vegvesenet ikke får økte
kostnader knyttet til dette. Hvis interessen er til stede, fø-
ler jeg meg ganske trygg på at man vil finne en praktisk
løsning, hvis det ikke innebærer merkostnader.

Presidenten: Ønsker representanten flere spørsmål?

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A) [12:59:15]: Ja, ber-
re ein kort kommentar meir enn eit spørsmål. Om det
kostar litt meir for Vegvesenet å få brukt massane fornuft-
tig, synest eg det burde vera mogleg. Så eg håpar statsrå-
den tek det med seg.

Statsråd Torild Skogsholm [12:59:30]: Hvis man er
enig om at dette er et nyttig prosjekt, er jeg sikker på at
man finner ut hvordan man skal dele de kostnadene, hvis

det innebærer kostnadsøkninger. Så her er vi veldig åpne
for å finne gode løsninger.

S p ø r s m å l 1 7

Jan Simonsen (uav) [12:59:57]: Jeg har gleden av å
stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Hallingdal er det startet en aksjonsgruppe som ar-
beider imot veisalting på riksveg 7 og riksveg 52. Ak-
sjonsgruppen har stor lokal oppslutning.

Er statsråden enig med Aksjonsgruppa Nei til veisalt-
ing i Hallingdal i at det må finnes bedre måter å holde
veiene bare for is og snø på enn ved å bruke veisalting?»

Statsråd Torild Skogsholm [13:00:24]: I handlings-
planen for 2006–2009 skal regionvegkontorene vurdere
om flere veger skal driftes i henhold til Strategi bar veg,
hvilket betyr at vegene skal saltet. Likeledes skal det
vurderes om det skal saltet i overgangsperiodene eller i
andre utsatte perioder når vegen driftes som vinterveg. I
disse vurderingene skal miljøkonsekvensene av økt salt-
bruk inngå.

Rv. 7 og rv. 52 er viktige deler av stamvegtruten
mellom Østlandet og Vestlandet. Disse vegene har stor
tungtrafikkandel. I tillegg brukes vegene av mange trafi-
kanter som kjører med piggfrie dekk, og som forventer at
vegene er bare og tørre. Vegvesenet utfører vinterdriften
på rv. 7 fram til Årset og på rv. 52 til Hemsedal sentrum
etter Strategi bar veg, som innebærer bruk av salting. En
slik metode gir best trafiksikkerhet og forutsigbar fram-
kommelighet på de to riksvegene. Målet med metoden er
å sikre bar og tørr veg om vinteren. Lokale forhold, ve-
gens standard og trafikksituasjonen gjør det svært vans-
kelig å holde et høyt trafiksikkerhetsnivå uten å bruke
salting. I dag finnes det heller ikke alternative metoder
som anses å være bedre enn bruk av salt.

På denne bakgrunn mener jeg at det er riktig å benytte
vegsalting på rv. 7 og rv. 52.

Jan Simonsen (uav) [13:02:00]: Det kan ikke være
noen tvil om at folk i Hallingdal og de som risikerer ska-
der på bil og helse når de bruker disse veiene, vil bli
sjokkert over statsrådens svar. De har jo startet en aksjon
som har bred oppslutning blant befolkningen.

Spørsmålet er om man ikke bare bør ta hensyn til mil-
jøvern, men også til nedbryting, slitasje på veiene – og
også på bilene – og de kostnadene en slik metode selvføl-
gelig vil medføre på sikt. Det må jo være andre metoder
som er brukbare. Hva med f.eks. brøyting, veihevling i
oppholdsperioder og eventuelt bruk av sand?

Statsråd Torild Skogsholm [13:02:49]: Hvis det er
slik at noen blir sjokkert over at vi – og jeg fra mitt stå-
sted – vil prioritere trafiksikkerhet, blir jeg litt overras-
ket.

Trafiksikkerhet er faktisk meget viktig i den politik-
ken jeg vil føre fra mitt departement. Det innebærer at
når 300 mennesker årlig blir drept på norske veger – og
når tallet er 14 000 inkludert drepte og hardt skadde – har

vi et ansvar for å prøve å finne de metodene og de måtene å drifte vegnettet på som resulterer i færrest ulykker med personskader. Det innebærer at vi er nødt til å bruke de metodene som er tilgjengelige.

Det har vært gjennomført prosjekter hvor man har sett på virkningen av ulike typer tiltak, og hvor man er kommet til at salting har vært det beste. Det er mange årsaker til at vi gjerne skulle hatt andre løsninger, av hensyn til både bilene, rustproblematikk og kanskje miljø, men vi må lete oss fram til de tiltak som virker bedre.

Jan Simonsen (uav) [13:04:00]: Så å si hele befolkningen i det området som dette gjelder, og som daglig bruker disse veiene, er imot veisalting. Statsråden kan vel ikke på ramme alvor tro at de ikke er opptatt av trafikksikkerhet? De er opptatt av å få disse veiene brøytet og av å få dem bare, men de ønsker altså at det skal gjøres med andre metoder enn med en som både ødelegger biler og gir slitasje på veiene.

Statsråd Torild Skogsholm [13:04:30]: Jeg leste i går i avisen Hallingdølen om svært vanskelige trafikkforhold oppe i dalen – uten at det der var spørsmål om brøyting eller salting.

Vi er nå inne i en fase av året som er meget utfordrende når det gjelder veldig mange av våre veier. Det problemet som diskuteres i Hallingdal, er komplekst. Vi har erfaring fra f.eks. rv. 52, hvor det har kommet mer elg til vegen på grunn av at salt er blitt liggende der, og som har ført til andre utfordringer med hensyn til trafikksikkerheten. Dette er – og må være – med i vurderingene til Vegvesenet når man velger hvilke tiltak som skal til for å bedre trafikksikkerheten. Jeg vet også at det har vært prøvd andre metoder for å unngå de negative sidene ved salting. Men så lenge det er det eneste som ser ut til å hjelpe, har vi ennå en veg å gå.

Jeg har registrert at det er en del motstand mot dette, men jeg tror det er viktig å understreke hva som er fakta i forhold til trafikksikkerhet.

Presidenten: Spørsmål 18 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 9

Marit Nybakk (A) [13:05:44]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til moderniseringsministeren:

«Etter innstilling fra forsvarskomiteen vedtok Stortinget 17. juni i år å be Regjeringen utarbeide en plan for hvordan allemannsretten og/eller vern av kulturhistoriske eiendommer best ivaretas ved avhending.

Vil statsråden bidra til at Torshovet i Oslo blir omfattet av en slik plan?»

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:06:11]: Jeg legger til grunn at representanten Nybakk tenker på statens eiendom Torshovgata 46.

Som det framgår av Forsvarsdepartementets budsjettproposisjon, er Regjeringens plan at vi gjennom klarere prosedyrer for gjennomføring av salgene skal sikre at

både allmennhetens muligheter til friluftsliv og forholdet til våre kulturhistoriske verdier blir belyst og vurdert.

Selv om ikke salget av Torshovgata 46 inngår i en slik konkret plan, har vi hatt de nevnte problemstillingene til vurdering. Generelt er det slik at Riksantikvaren varsles ved salg av statlige bygninger eldre enn 50 år – så også i dette tilfellet. Riksantikvaren vurderer om eiendommens kulturhistoriske kvaliteter er tilstrekkelig ivaretatt, eller om det skal settes i verk ulike former for vermetiltak. Den eldste delen av bygningsmassen på statens eiendom i Torshovgata 46 er fra 1880. I denne saken har Statsbygg vært i kontakt med både Byantikvaren og Riksantikvaren. Det er foretatt arkeologiske undersøkelser, og blant funnene er en gravhaug fra eldre jernalder. Det er varslet fredning av denne, med tilhørende siktsoner. Eiendommen ble besluttet solgt i 2001 fordi den statlige brukeren, Torshov kompetansesenter, skulle flytte. Flyttingen skjedde i november i fjor. Departementene ble på helt ordinær måte varslet med forespørsel om behov for eiendommen. Slike behov forelå ikke. Eiendommen ble annonsert for salg i september i år. Det har vært stor interesse i markedet. Oslo kommune har i tilknytning til salget skriftlig meddelt at de ikke ønsker å kjøpe eiendommen, men de leier noe areal til spesialscoleformål.

Det skal også nevnes at eiendommen er regulert til offentlige formål, men at det foregår en reguleringsprosess på eiendommen. Oslo kommune er som planmyndighet tungt inne i denne prosessen. Jeg har stor tiltro til at kommunen vurderer alle sider av saken, herunder allmennhetens tilgjengelighet og de bevaringsinteresser som gjør seg gjeldende.

Marit Nybakk (A) [13:08:33]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg forstår at det er en del kontakt, bl.a. for å finne ut hva som er verneverdig, og for å se på de gravhaugene som finnes der.

Vi liker vel å kalle Torshovet, eller Torshovtoppen, eller hva man velger å omtale denne eiendommen som, som Oslos Østre Bolærne – en statlig eiendom som Statsbygg har besluttet å selge til en privat entreprenør. Men dette er en naturperle i storbyen, med verneverdige bygg og gravhauger og store grøntarealer som strekker seg ned mot Torshovdalen.

Jeg vil også gjerne legge til at det jeg er orientert om, er at et flertall i Oslo bystyre faktisk går imot at Torshovet blir omregulert fra offentlige formål. Jeg vil på bakgrunn av det spørre om det vil bli tatt fornyet kontakt, slik at Oslo kommune enten kan kjøpe denne eiendommen eller leie hele eiendommen.

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:09:34]: Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at Oslo kommune kan kjøpe eiendommen. Men jeg vil understreke at det er Oslo kommune som planmyndighet som har en særlig viktig rolle i forhold til den framtidige bruken av området, uavhengig av hvem som eier eiendommen.

Det er riktig som representanten Nybakk sier, at eiendommen i dag er en del av et stort friområde – Torshov-

gata 46 er riktignok ikke regulert til friområde, men er en del av det som oppfattes som friområde i Torshovdalen. Men det er altså et område som er regulert til offentlige formål. Det er Oslo kommune som eventuelt må omregulere til andre formål. Det har foreløpig, så vidt jeg vet, ikke vært innsigelser mot en eventuell omregulering av deler av området til boligformål.

Marit Nybakk (A) [13:10:33]: Det er slik, som statsråden sier, at Oslo kommune er planmyndighet. Byrådet har sannsynligvis gitt signaler til departementet om at man ikke har innsigelser mot en eventuell omregulering. Men det er nå slik at det trolig er flertall imot en omregulering. Dette håper jeg vi får klarlagt. Det er også bedt om et møte med statsråden, slik at vi kan få en nærmere kommunikasjon om hele saken.

Jeg vil vise til debatten om Østre Bolærne. Det er ikke så mange eiendommer som har denne karakteren. I Oslo er denne eiendommen det lille pusterommet, altså det egentlige grøntarealet, i indre Oslo. Dette er også en bydel som har behov for plass til nye barnehager og til skoler. Det er viktig for bydelsutvalget at denne eiendommen fortsatt er regulert til offentlig bruk, og at man får en dialog med Oslo kommune for eventuelt å avhende den til Oslo kommune.

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:11:37]: Jeg understreker at jeg på ingen måte vil motsette meg at Oslo kommune overtar Torshovgata 46. Min oppgave er å innfri Stortingets forventninger om salg av statlig eiendom som ikke lenger trengs til statlig virksomhet. Denne eiendommen er et eksempel på dette. Jeg skal sørge for at framtidige eiere blir kjent både med reguleringsplanprosess og sannsynlig resultat av planprosessen, slik at framtidige eiere vet hva området kan benyttes til, for det vil sannsynligvis speile viljen til å betale for eiendommen.

Jeg imøteser den dialogen vi skal ha om saken. Min oppgave er som sagt å avhende eiendommen. Så er det Oslo kommune som planmyndighet som har et særlig ansvar for den framtidige reguleringen, og som bestemmer hva eiendommen skal brukes til i framtiden.

S p ø r s m å l 2 0

Øyvind Korsberg (FrP) [13:12:49]: Jeg har et spørsmål til olje- og energiministeren:

«Miljøvernminister Hareide sier i Dagsavisen 2. november i år at regjeringspartienes avtale for gasskraftverkene ikke opphører ved stortingsvalget neste høst, men at Sem-avtalen på dette området gjelder fram til 2008.

Deler statsråden denne oppfatningen?»

Statsråd Thorhild Widvey [13:13:13]: Sem-erklæringen ble framforhandlet i 2001 på grunnlag av drøftinger mellom de tre regjeringspartiene. I forhold til varigheten av dette dokumentet vil jeg svare med å vise til hva som innledningsvis står i Sem-erklæringen:

«Det foreliggende dokument gjelder for hele stortingsperioden 2001-2005 og vil utgjøre den politiske plattformen for en samarbeidsregjering utgått av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.»

Når det gjelder forholdet til gasskraft, heter det i Sem-erklæringen:

«Samarbeidsregjeringen legger til grunn Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 122 (1999-2000) om at det ikke skal stilles strengere utslippskrav for klimagasser enn det som er vanlig for gasskraftprodusenter i andre EØS-land.»

Videre heter det:

«Inntil det er etablert et system for omsettelige utslippskvoter i tråd med Kyoto-protokollen forutsettes det at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelser kun gis til gasskraftanlegg basert på CO₂-fri teknologi.»

Kyoto-protokollen antas som kjent å tre i kraft fra 2008, som var bakgrunnen for statsråd Hareides uttalelser.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:14:30]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg registrerer at når det gjelder gasskraftsaken i Norge, kommer det ulike signaler fra ulike statsråder, også fra statsminister Bondevik. Sponheim har også uttalt seg kritisk til gasskraftverk. Jeg vil bare minne energiministeren om at miljøvernminister Hareide sier i Dagsavisen:

«Avtalen har substans ut over denne stortingsperiode for regjeringspartiene. På dette området gjelder Sem-avtalen fram til 2008.»

Med andre ord: Her er det tydelig at enkelte statsråder legger mer i Sem-avtalen enn det energiministeren gjør.

Vil regjeringsmedlemmene tale med én tunge angående energispørsmål og gasskraftverk i framtiden?

Statsråd Thorhild Widvey [13:15:37]: Som jeg sa i mitt svar, står det i Sem-erklæringen, som ble framforhandlet i 2001, innledningsvis eksplisitt om varigheten av den, og det er miljøvernministeren og olje- og energiministeren faktisk enige om.

Når det er sagt, er det også riktig å tilføye at Samarbeidsregjeringen nå har passert tre år, og vi har i denne perioden gjennomført veldig viktige tiltak for å sikre energitilgangen i Norge innenfor rammene av en bærekraftig utvikling.

Vi har gjennom Sem-erklæringen ikke minst også et godt samarbeid med hensyn til å overkomme de ulike utgangspunktene som regjeringspartiene har på noen områder i klima- og energipolitikken. Det faktum at det også har kommet signaler om at et gasskraftverk på Skogn muligens er i ferd med å bli realisert, i tillegg til at Regjeringen også har kommet med store finansielle midler for å fremme renseteknologi for gasskraftverk, er glimrende eksempler på at Regjeringen klarer å samarbeide om dette. Jeg føler meg rimelig sikker på at dersom Samarbeidsregjeringen får mandat til å fortsette også etter valget, skal vi kunne klare å komme oss videre i forhold til disse spørsmålene.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:16:50]: Jeg takker statsråden for svaret og er glad for at hun korrigerer kursen til miljøvernministeren på dette punktet.

Bare for å avslutte med et spørsmål: Kommer forholdene omkring energipolitikken og gasskraftverk til å være avklart regjeringspartiene imellom før valget i 2005, altså neste høst?

Statsråd Thorhild Widvey [13:17:18]: Som jeg sa innledningsvis, har denne regjeringen i tre år klart å samarbeide veldig godt om disse spørsmålene, og jeg føler meg rimelig sikker på at vi – dersom vi får et fornyet mandat etter valget i 2005 – også skal kunne klare å finne svar på de utfordringene vi står overfor når det gjelder disse spørsmålene.

Nå er det også slik at de ulike politiske partiene som er representert i dette huset, skal ha sine landsmøter og vedta sine politiske målsettinger for neste periode og også hva de går til valg på. Så må man da ta stilling til de ulike signalene og jobbe ut fra det når man skal prøve å finne en ny plattform.

S p ø r s m å l 2 1

Bendiks H. Arnesen (A) [13:18:08]: Jeg har et spørsmål til miljøvernministeren:

«I Vesterålen og en del andre områder i landet har bønder hatt store tap på grunn av enorme mengder gås som beiter ned og ødelegger grasarealene. Forholdet har vært belyst gjennom både prøvetiltak og prosjekter. Nå etterspørres en mer varig forvaltningsordning for gås, der også miljøvernmyndighetene er med.

Hva vil statsråden gjøre for å ivareta de langsiktige miljømessige og næringsmessige forhold i denne saken, også sett i lys av internasjonale avtaler og ansvar?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:18:45]: Fleire arter av viltlevande gjæser trekkjer over landegrensene i Europa og har viktige leveområde i Noreg. Ofte beiter dei trekkjande gjæsene på eit relativt lite jordbruksareal og kan påføre einsskilde bønder monalege avlingstap. Dette gjer seg gjeldande spesielt i visse område i Nord-Trøndelag og i Nordland. Eg har forståing for at dei bøndene som blir ramma av desse tapa, føler at dei ikkje kan ta ansvaret aleine.

Noreg har slutta seg til internasjonale avtaler som forpliktar oss til å ta vare på det biologiske mangfaldet. Mellom anna er Noreg tilslutta Bonn-konvensjonen om vern av trekkjande artar av ville dyr.

I stortingsmeldinga om Noregs oppfølging av konvensjonen om biologisk mangfald, St.meld. nr. 42 for 2000–2001, er det lagt til grunn at alle styresmakter, næringar og andre relevante aktørar skal ta del i arbeidet med berkraftige bruk og vern av det biologiske mangfaldet.

Viltstyresmaktene har vore merksame på problematikken med gjæser og jordbruk i samband med handteringa av verkemidla i viltlova, som spesielt gjeld felling av gjæser. Mellom anna er det fastsett jakttid for artar der

dette er forsvarleg. Det er likevel klart at felling av gjæser ikkje er eit tilstrekkeleg verkemiddel i dette tilfellet.

Ved jordbruksoppgjæret i 2003 blei det stilt 1 mill. kr til disposisjon for eit prosjekt som skal resultera i forskningsbaserte tilrådingar om effektive tiltak for forvaltning av gås. Nasjonale og internasjonale forpliktingar skal takast omsyn til, og det skal gjerast ei avveging av omsyn til miljøvern og landbruk. Fylkesmannen i Nordland og fylkesmannen i Nord-Trøndelag har ansvar for prosjektet, og ein skal komma med ein sluttrapport ved utgangen av 2004. Når resultatata av dette prosjektet ligg føre, vil Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet vurdere korleis ulike tiltak mest effektivt kan verka saman i denne saka.

For 2005 blir det også over jordbruksavtalen sett av til saman 350 mill. kr til regionale miljøprogram og vel 100 mill. kr til kommunale miljøverkemiddel i landbrukssektoren. Midlane blir fordelte til dei einsskilde fylka og kommunane for å stimulera til ei landbruksdrift som tek omsyn til dei samla regionale og lokale miljøutfordringane for sektoren. I regionar der omsynet til trekkjande artar av gås inngår som ei viktig miljøutfordring, vil offentlege midlar kunna prioriterast til slike tiltak.

Eg meiner derfor at miljø- og landbruksstyresmaktene har hatt ei aktiv tilnærming til tiltak. Denne innsatsen vil me vidareføra.

Bendiks H. Arnesen (A) [13:21:22]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er jo slik at de fleste gåseartene i Europa har økt til dels kraftig de siste ti årene, og de øker fortsatt. Og jakten er blitt mindre. Så er det slik at endringer i landbruket og bruk av beiter har ført til at gåsa også har trukket inn på innmarka. Ved en bedre forvaltning av gåsa ville den kunne ha blitt en ressurs istedenfor at den nå er en konfliktgrunn. Jeg har ikke hørt noen som vil ha bort all gås. Planer for en bedre forvaltning er lagt, som statsråden her nevner, og det er fortsatt ting på gang for å forebygge disse skadene.

Men jeg har lyst til å spørre om statsråden ser på dette som en ren miljøsak og ikke som noe som i de områdene som er rammet, økonomisk skal belastes bøndene, f.eks. gjennom å bruke midler over jordbruksavtalen. Vil statsråden se på dette som en miljøsak og håndtere økonomien i prosjektene ut fra det?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:22:29]: Eg forståar godt den problematikken som representanten Arnesen tek opp. Det er enkeltpersonar som har betydelege utfordringar når det gjeld desse problema. Og som representanten òg sa, har problema auka.

Eg er glad for at me har fått til eit prosjekt. I det prosjektet er både Landbruksdepartementet og Miljødepartementet inne. Eg synest det er viktig å ha eit tett samarbeid her. Dette er ei sak som er viktig for miljøet. Me har teke på oss internasjonale forpliktingar når det gjeld å ta vare på artane. Men dette rammar òg bøndene. Bondelaget har vore oppteke av denne saka. Me har no eit prosjekt som me jobbar med. Eg trur nettopp at eit

samarbeid mellom miljømyndighetene og landbruksmyndighetene er det som blir viktig i denne saka framover, så eit samarbeid er det eg vil leggja til rette for.

Bendiks H. Arnesen (A) [13:23:29]: Mitt poeng er at jeg ikke ønsker at bøndene, i tillegg til å være belastet med dette problemet, også skal bli økonomisk belastet.

Jeg vet at det er en stor vilje og et stort engasjement for å finne løsninger i de områdene som er berørt. Og det er viktig at man nå følger opp. Når planen er ferdig, må man følge opp, og så må man gjøre de ting som er nødvendige, slik at det ikke blir handlingslammelse.

Så har jeg lyst til å spørre i forhold til dette som går på internasjonale avtaler: Vil statsråden ta disse tingene opp? For det er klart at det berører internasjonale avtaler, det er internasjonale forhold som gjør at vi er i denne situasjonen. Vil statsråden ta disse spørsmålene opp i et internasjonalt perspektiv, for å få gjort de nødvendige framstøt også der?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:24:29]: Til representanten Arnesens spørsmål vil eg seia at Noreg allereie i dag er ein talsmann for berekraftig utvikling når det gjeld alle artar. Det er me forplikta til i forhold til internasjonale konvensjonar. Nettopp å ha ei sunn utvikling av artane er viktig. Så allereie i dag er me talsmenn for å sikra ein berekraftig bruk av det biologiske mangfaldet. Eg vil fokusera på denne saka, fordi me ser at det er eit aukande problem. Men som eg sa i det førre svaret mitt, er det viktig at det blir eit samarbeid mellom miljømyndighetene og landbruksmyndighetene. Det trur eg er den beste vegen å gå for å sikra ei løysing på sikt.

S p ø r s m å l 2 2

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:25:35]: Jeg har et spørsmål til vår ærede miljøvernminister:

«Vansjø, som er drikkevannskilde for 60 000 mennesker, må renses snarest mulig, sier Statens forurensningstilsyn i en rapport til miljøvernministeren. Tilsynet mener det trengs straktiltak for 100 mill. kr for å redde vassdraget. Ved et besøk i Våler 1. november i år lovet statsråden mer midler til rensing av sjøen.

Hvilke midler vil bli gitt, og hvilke rensetiltak vil bli prioritert?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:26:15]: I sommar bad eg Statens forureiningstilsyn om ein statusrapport for situasjonen i Vansjø-Hobølvassdraget.

Rapporten frå SFT konkluderer med at Vansjø er sterkt overbelasta av næringssalt. Forureininga kjem i hovudsak av utslipp av avløpsvatn og avrenning frå landbruket. Det er derfor viktig med ein kraftig reduksjon av tilførslane av næringssalt frå begge desse kjeldene.

Rapporten viser òg at etableringa av Morsa-prosjektet i 1999 har gitt betydelege reduksjonar i utslappa. Eg er imponert over det arbeidet kommunane og Morsa-prosjektet har gjort. Den heilskaplege tilnærminga til for-

ureiningsproblema og lokal medverknad i tråd med EUs rammedirektiv for vatn har her vore viktig.

SFT meiner at situasjonen i vestre del av Vansjø er så alvorleg at ein i tillegg til å redusera tilførslane av fosfor til vassdraget òg bør vurderer nærare ekstraordinære tiltak direkte i sjøen. Dette kan vera utfisking av spesielle fiskeartar, tilførsel av oksygen, hausting av vegetasjon, endringar i reguleringa av vassføringa gjennom vassdraget, o.a.

Eg har som miljøvernminister eit særleg fokus på Vansjø. Eg har no bedt SFT innleia eit samarbeid med Morsa-prosjektet for å styrkja arbeidet med å betra vasskvaliteten i vassdraget, og SFT skal særleg sjå på moglege innsjøinterne tiltak. I Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett er kap. 1441 post 39, Oppryddingstiltak, foreslått auka med 14 mill. kr, og ein del av desse midlane er foreslått til meir ekstraordinære tiltak i Vansjø. Den konkrete fordelinga av midlar over posten vil bli klar når me har oversikt over dei prosjekta som kvalifiserer for støtte.

Det primære tiltaket for å betra vasskvaliteten i Vansjø vil framleis vera redusert avrenning frå landbruket og betre avløpsreining. Eg vil streka under at opprydding på avløpssektoren i vassdraget er eit kommunalt ansvar. Her gjeld prinsippet om at forureinar skal betala. Budsjettposten der Miljøverndepartementet støtta avløpstiltak i Vansjø-Hobølvassdraget, har med Stortingets tilslutning blitt overført til Kommunal- og regionaldepartementet. Morsa-kommunane vil likevel både i år og i dei neste tre åra få auka rammetilskott frå Kommunal- og regionaldepartementet som ein konsekvens av denne overføringa.

Trass i at lokale bønder i løpet av dei siste tre åra har gjennomført imponerande utsleppsreduksjonar, står det framleis att utfordringar på landbruksområdet.

Krafttaket for å redde Vansjø må halda fram, og Miljøverndepartementet og SFT vil søkja å løysa dette i samarbeid med kommunale og regionale myndigheter og landbrukssektoren.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:29:00]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er gledelig at Miljøverndepartementet nå har satt opprensingstiltak av Vansjø-Hobølvassdraget høyt på den politiske dagsorden. Men når vi går inn i de forskjellige budsjettene, er det vanskelig å få tak i hvilke midler og hvilke konkrete tiltak – det vil være avhengig av midlenes størrelse – som skal iverksettes.

Jeg er også enig med statsråden når han sier at det må være et spleiselag, og at det er kommunene som har ansvar. Men det er også slik, særlig når det gjelder landbrukssektoren, at storting og regjering er ansvarlig for landbrukspolitikken, altså kanaliseringspolitikken, der korn, gress osv., som dyrkes mye i Østfold og i østlandsområdet, betyr stor avrenning av nitrogen og fosfor til våre vassdrag. Så på bakgrunn av det: Alle partiene har sluttet seg til kanaliseringspolitikken, unntatt Fremskrittspartiet. Men da bør også Regjeringen ta det ansvaret og bevilge mer midler for å foreta en rensing av sjøen, og det bør foregå over lengre tid.

Statsråd Knut Arild Hareide [13:30:09]: Eg sluttar meg til den beskrivinga representanten Hedstrøm har av det viktige arbeidet som er i Vansjø. Eg er òg imponert over det lokale arbeidet som blir gjort. Eg var sjølv på synfaring i Vansjø-området for eit par veker sidan, og opplevde der det arbeidet som er gjort. Eg hadde òg møte med SFT i går, der me diskuterte Vansjø-prosjektet.

Eg er ueinig i den beskrivinga at me ikkje har lagt til rette for dette. Me aukar no posten med 14 mill. kr, og me vil altså òg stilla midlar til disposisjon for Vansjø-prosjektet. Eg forventar, og det syner òg den dialogen me har hatt med dei lokale aktørane, at det vil komma ein søknad til departementet. Når den søknaden kjem, vil me vurdere det. Dette er eit viktig arbeid, og me ønskjer å vera med og stø opp om det.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:31:06]: Jeg takker statsråden for tilleggs svaret.

Jeg vil gripe fatt i det han sa om at forurenser skal betale, og at dette er et ansvar for dem som forurenser. Da er det et paradoks at industri og næringsliv får rigorøse regler når det gjelder utslipp – og det kan være bra, fordi man må bygge dyre renseanlegg osv. – mens landbruket, som er den største banditten i dramaet når det gjelder Høbøl-Vansjøvassdraget, har fått støtte i mange år for ikke å forurense. Det kan være støtte til ikke å høstpløye og andre tiltak. Må man ikke etter hvert stille strengere krav til landbrukssektoren hvis ikke Vansjø skal bli ødelagt som drikkevannskilde?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:31:52]: Dette er jo ei drikkevasskjelde for over 60 000 personar, og det er klart at når ein opplever dette engasjementet lokalt, er det både fordi ein har dette som drikkevatt, og fordi dette er eit så viktig område.

Så til spørsmålet om landbrukssektoren – eg er ikkje nødvendigvis heilt einig i den beskrivinga. Det er òg gjort eit betydeleg arbeid i forhold til landbrukssektoren, og det er gjort nødvendige tiltak. Gjennom Morsa-prosjektet har òg landbruket gjort nødvendige tiltak her.

I diskusjonen ein har hatt i samband med Morsa-prosjektet, har ein òg vurdert om ein må ha strengare tiltak. Det trur eg er nødvendig å vurdere no, fordi me har sett at sjølv om det er gjort nødvendige tiltak, er ikkje den jobben – på langt nær – god nok. Men eg synest ikkje den vurderinga gjeld landbrukssektoren aleine, det er òg andre sektorar der me må vurdere tiltak i forhold til avløp.

S p ø r s m å l 2 3

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:33:02]: Jeg har følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I Dagsavisen 2. november i år varsler statsråd Hareide en tøffere klimapolitikk i Norge. Ifølge avisen mener statsråden «det er et mål i seg selv at Norge oppfyller den internasjonale klimaavtalen med å kutte mest mulig på hjemmebane».

Mener statsråden at norsk næringsliv skal måtte gjennomføre klimatiltak som har høyere kostnader enn de an-

tatte kvotepriser, og i så fall hvor store ekstrakostnader mener statsråden at næringslivet må belage seg på å kalkulere med i forhold til forpliktelsene som deres konkurranter får?»

Statsråd Knut Arild Hareide [13:33:44]: Eg held meg til Samarbeidsregjeringas felles politiske plattform, Sem-erklæringa, som seier at Regjeringa vil oppnå ein vesentleg del av utslippsreduksjonane som trengst for å etterleva Kyotoprotokollens utslippsforpliktning gjennom nasjonale tiltak. Dette er nedfelt i tilleggsmeldinga om klima, St. meld. nr. 15 for 2001-2002, og Stortinget har slutta seg til dette. Å ta ein vesentleg del av reduksjonane heime har heile tida vore denne regjeringas politikk. Noreg har allereie betydelege verkemiddel mot klimagassutslipp, bl.a. har vi eit av verdas mest omfattande CO₂-avgiftssystem. Det er berekna at utan tiltaka som blei sette i verk på 1990-talet, hadde norske utslipp vore 15–20 pst. høgare.

Som kjent la me fram ein odelstingsproposisjon om kvotehandel med klimagassar sist fredag. Dette forslaget til klimakvotelov er ei oppfølging av tilleggsmeldinga om klima og Stortingets vedtak i samband med behandlinga av denne i juni 2002. I samsvar med Stortingets vedtak den gongen, har Regjeringa hatt ein nær dialog med industrien om utvikling av enkeltelementa i kvotesystemet. For å sikra prosessindustriens konkurransevne går Regjeringa inn for at utforminga av det norske kvotesystemet skal liggja nært opp til EUs kvotesystem både når det gjeld omfang av kjelder, gassar og andre element.

Kvotane vil bli delte ut vederlagsfritt, slik Stortinget la til grunn i 2002. Regjeringa legg vidare opp til at det norske kvotesystemet skal knytast opp mot EUs kvotesystem, som bl.a. vil sikra at norske kvotepliktige står overfor same kvotepris som sine europeiske konkurranter.

Gjennom dialogen med industrien har Miljøverndepartementet komme fram til ei forståing med Prosessindustriens Landsforening som sikrar at også den delen av prosessindustrien som ikkje blir inkludert i kvotesystemet i denne omgang, vil redusere utslippa av klimagassar. Prosessindustriens Landsforening har forplikt seg til at utslippa frå prosessindustrien, utanom gassraffineri og ilandføringsterminalar for olje og gass, skal reduserast med 20 pst. i 2007 samanlikna med 1990-nivået. Dette viser at industrien sjølv er klar til å vera med for å oppnå reelle utslippsreduksjonar i Noreg. I tillegg til å gjennomføra nasjonale tiltak opnar Regjeringa for å bruka dei såkalla fleksible mekanismane under protokollen for å oppfylla utslippsforpliktingane for Noreg.

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:36:19]: Jeg takker statsråden for svaret.

I odelstingsproposisjonen om kvoter, som statsråden nevnte, som kom få dager etter uttalelsene i Dagsavisen, legger man opp til kvoteplikt for gasskraftverk selv om dette ikke var med i utkastet som var på høring i sommer. Dette er etter mitt skjønn et skritt i riktig retning, men likevel legges det opp til at man nasjonalt skal ha et eget kvoteregime minst tre år før resten av verden.

Kan statsråden gi meg én eneste fornuftig forklaring på hvorfor man skal belemre norsk næringsliv med nye problemer når dette kan medføre at våre bedrifter, som er helt på verdenstoppen i miljøsammenheng, flytter ut av Norge og til land som ikke har slike krav? Det blir jo ingen miljøgevinst av dette, snarere tvert imot.

Statsråd Knut Arild Hareide [13:37:08]: Det systemet me no legg opp til, er jo tett opp til det systemet som EU innfører for bedriftene sine. Det er eit godt system, som sikrar at me reduserer klimagassutsleppa, og det er viktig. I går kom det òg ein rapport som sa noko om dei utfordringane me opplever på grunn av klimagassutsleppa. I Arktis opplever me at temperaturauken er langt større enn det me hadde trudd. Me ser at sjøisen har blitt redusert med 15–20 pst. dei siste 30 åra. Me veit at prognosane for temperaturauken i Arktis er på mellom fire og sju gradar. Det viser at me er nøydde til å ta klimautfordringane på alvor. Tidlegare stilte me spørsmålet: Har me klimaendringar? Det spørsmålet får me no tydelegare og tydelegare svar på: Me har klimaendringane allereie. Me er nøydde til å gjera aktive tiltak, og det er det Regjeringa følgjer opp.

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:38:10]: Jeg takker statsråden igjen for svaret.

Hans uttalelser til Dagsavisen, som jeg viste til i mitt hovedspørsmål, står i grell kontrast til den pressemeldingen som Miljøverndepartementet sendte ut i forbindelse med proposisjonen om kvoter, og det er kanskje grunn til å stille seg spørsmålet om den ene hånden vet hva den andre gjør, i Regjeringen. Men i denne pressemeldingen, og for så vidt i statsrådets siste svar, kan det virke som

om statsråden og Regjeringen nå har skjönt at det viktigste er å få ned de totale utslippene, samme hvor de er hen. Betyr dette at Regjeringen nå sier klart farvel til ensidige norske symbolpolitiske miljøtiltak som åpenbart virker mot sin hensikt?

Statsråd Knut Arild Hareide [13:38:56]: Regjeringa står for nett den same politikken som me gjorde da me tiltredde. Da sa me at me skulle ta ein vesentleg del av reduksjonane nasjonalt. Det er den politikken som ligg fast.

No ligg kvotesaka til behandling i Stortinget, og me ser fram til den behandlinga. Men det blei òg kommentert frå representanten Vaksdal at gasskraftverka var tekne inn i kvotesystemet. Eg meiner det er ei god løysing me har funne, nettopp fordi det er i samsvar med EU sitt syn. Samtidig har me moglegheita til å bruka forureiningslova. Det var viktig for Regjeringa å ikkje svekka forureiningslova og å ha moglegheit til å bruka ho i forhold til m.a. gasskraftverk. Så det er ein heilskap her: Me tek inn gasskraftverka i kvotesystemet, men me kan bruka forureiningslova for å forhindra store utslepp, i samsvar med dei viktige internasjonale klimavoteavtalane som me har forplikta oss til.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.40.
